

รายงานการติดตามและประเมินผล
การจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนของ
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลฯ
กองแผนและงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
โทรศัพท์/โทรสาร 0-4323-6793
www.kkpao.go.th

คำนำ

นวัตกรรมการเรียนการสอน ได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาผู้เรียนและครูผู้สอน ให้สามารถนำรูปแบบของนวัตกรรมการเรียนการสอน มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ในด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเพราะเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุด ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าของการจัดนวัตกรรมการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน มีความพึงพอใจต่อแนวทางการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอน และปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขของนวัตกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งนำมาเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินการพัฒนาคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาปฎิรูปครูผู้สอน การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น กองแผนและงบประมาณ โดยฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลแผนงานโครงการ ได้ทำการติดตามและประเมินผลการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นโดยการสัมภาษณ์ และแจกแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ จัดทำเป็นรายงานการติดตามและประเมินผลการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ฉบับนี้ขึ้น เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นและโรงเรียนใช้เป็นแนวทางการจัดนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผลโครงการ	3
1.3 ขอบเขตการติดตามและประเมินผลโครงการ	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน	10
2.3 การจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด	14
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน	18
บทที่ 3 วิธีการติดตามและประเมินผล	22
3.1 ประชากร	22
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล	22
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
3.4 ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล	22
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	23
3.6 การนำเสนอ	23
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	24
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	24
4.2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)	26
4.3 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)	29

บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	31
5.1 สรุปผลการติดตามและประเมินผล	31
5.2 อภิปรายผลการติดตามและประเมินผล	32
5.3 ปัญหาอุปสรรคจากการติดตามและประเมินผล	33
5.4 ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล	33

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

    ภาพกิจกรรม

    แบบสอบถาม

บทสรุปผู้บริหาร

การติดตามและประเมินผลนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงความพึงพอใจของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนที่มีผลต่อแนวทางการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนว่าเป็นไปวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่การมีส่วนร่วมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการบริหารจัดการนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน รวมถึงแนวทางการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด และปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขของนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดเพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินการพัฒนาคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำไปใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาปฏิรูปครูผู้สอน การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยในการติดตามและประเมินผลได้ดำเนินการสัมภาษณ์ แจกแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูล สรุปในประเด็นต่าง ๆ ผลการประเมิน มีดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 64.13 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.82 สถานภาพเป็นนักเรียน/นักศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.21 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.08 และสิ่งประดิษฐ์ที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียนมากที่สุด คือผลงานด้านอื่น ๆ (ระบุ.....)คิดเป็นร้อยละ 36.47

2. ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงาน (ระดับความพึงพอใจ)

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.73) โดยหัวข้อ (ด้านการทำงานเป็นทีม) การนำทักษะ ความรู้ ความสามารถของแต่ละคนในทีมมาใช้ร่วมกันทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 1 ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.71) (ด้านการเรียนรู้) มีใจรักในการเรียนรู้ ส่งผลให้ท่านมีการพัฒนาตนเองดีขึ้น ระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 2 ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.70) (ด้านการทำงานเป็นทีม) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกันมีภาพรวมของการทำงานเป็นทีม ระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 3 ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 0.73) และ(ด้านความคิดสร้างสรรค์) มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำความคิดนั้นมาปรับใช้ในการทำงานจริงได้ ระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.73)

3. การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารงานโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน มีส่วนร่วมในการบริหารงานโครงการนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$, S.D. = 0.75) มีการเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 1 ($\bar{x} = 4.26$, S.D. = 0.73) มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรและนักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 2 ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.78) โครงการนี้ตรงกับความต้องการของครู บุคลากร และนักเรียน ในสถานศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 3 ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.75) โดยหัวข้อโครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.77)

การจัดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สันทนา แจกแบบสอบถามกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัด นำข้อมูลมาประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูล ผลที่ได้นำมาใช้เป็นข้อคิด แนวทางการจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอน สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และสนองตอบนโยบายสนับสนุนการจัดการนวัตกรรมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปทั้งระบบโรงเรียน คือปฏิรูปในทุกด้านเพื่อให้ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยความร่วมมือโรงเรียน บ้านและชุมชน ซึ่งนโยบายและการปฏิบัติในการปฏิรูปทั้งโรงเรียน ที่สำคัญที่สุด คือ การปรับแนวคิดและวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งเป็นแนวคิดทางการศึกษาในยุคปัจจุบัน มาจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยนำแนวคิดเรื่องจัดการนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน ที่มีประสิทธิภาพของครูมาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ของครูมากยิ่งขึ้น

4. ปัญหาอุปสรรคจากการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินการจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรค โดยในการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน มุ่งเน้นเพียงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรมเพียงอย่างเดียว ขาดงบประมาณสำหรับการจัดทำนวัตกรรม ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการใช้วัตกรรมการสร้างนวัตกรรมและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย ขาดความรู้ ความเข้าใจในการผลิตสื่อประกอบการจัดกิจกรรม ขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและบางครั้งอาจไม่เข้าใจและไม่รู้จักวิธีการใช้นวัตกรรมที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้น ขาดความชำนาญในการใช้นวัตกรรม ขาดสื่อประกอบการเรียน ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีขาดประสบการณ์ในการใช้นวัตกรรมประกอบการสอน ทำให้มีทัศนคติต่อนวัตกรรมการสอนที่แตกต่างกัน บางท่านมองว่าดีเป็นสื่อช่วยสอน บางท่านไม่ชอบเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนหรือมองไม่ดีอีกทั้งมีภาระงานที่มาก ทำให้ไม่สามารถจัดทำหรือพัฒนานวัตกรรมได้และมีเวลาไม่เพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้าสร้างนวัตกรรม และนักเรียนมีศักยภาพในการรับรู้ที่แตกต่างกัน สภาพแวดล้อมทั่วไปอาจจะยังไม่เหมาะสมต่อการสื่อการเรียน

5. ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

จากการติดตามและประเมินผลโครงการในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สามารถเลือกและประเมินนวัตกรรมที่เหมาะสมให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องตรงตามเนื้อหาที่เรียนมากที่สุด ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จะต้องให้ความสำคัญในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน ควรจัดงบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอ และหาแนวทางสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอน ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นและผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุน กำกับติดตามให้มีการใช้นวัตกรรม จะทำให้ครูผู้สอนมีศักยภาพในการจัดทำหรือสร้างนวัตกรรมมากยิ่งขึ้นและมีการส่งเสริมในด้านการอบรม ประชุมสัมมนา โดยเชิญวิทยากรให้ความรู้เรื่องนวัตกรรมและสนับสนุนเรื่องอุปกรณ์ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรพัฒนานวัตกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาการสอนผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในการผลิตให้คำแนะนำเรื่องนวัตกรรมหรือบุคลากรด้านเทคโนโลยีและสื่อที่ให้ความรู้ในการจัดทำนวัตกรรม นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการประเมินนวัตกรรม และความร่วมมือในการพัฒนาการใช้นวัตกรรมจากผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน

3. เพื่อให้การพัฒนาการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรมีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้สร้างและพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนให้ครบทุกขั้นตอน เพื่อที่จะช่วยให้นวัตกรรมเมื่อนำไปใช้กับผู้เรียน ใช้ได้อย่างมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน

4. ผู้บริหารและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรสำรวจความต้องการของโรงเรียนก่อนการจัดสรรงบประมาณมาดำเนินการจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ เนื่องจากไม่ตรงกับความต้องการของผู้สอนและบริบทของสถานศึกษา ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจในนวัตกรรมการศึกษาที่ถูกต้องให้กับข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง สามารถนำไปใช้ได้จริง

.....

บทที่ 1 บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่และอำนาจดูแล และจัดทำบริการสาธารณะและกิจการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายบัญญัติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 9 (2) การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 41 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งหลักการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ 1) การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องยึดหลักการศึกษาลดชีวิตสำหรับประชาชนให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพมาตรฐานทั่วถึง โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายไม่น้อยกว่า 12 ปี 3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม หรือความบกพร่องทางการสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ให้มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ และจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 4) การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 5) กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจและหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 17(6) การจัดการศึกษา ประกาศกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546 ข้อ 2(3) การจัดการศึกษา สาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในระดับจังหวัด และไม่เป็นการซ้ำซ้อนกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายศักยภาพและมุ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนา การศึกษา สาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นใน จังหวัด ปัจจุบันประเทศไทยก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 ในการสร้างเด็กยุคไทยแลนด์ 4.0 เป็นการสร้างเด็กและ

เยาวชนไทยให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการประยุกต์ให้เข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ สร้างความคิดของเด็กและเยาวชนไปสู่ที่ยากขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จของการยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ การพัฒนาเด็กต้องพัฒนาทั้งด้านความรู้ และทักษะการเรียนรู้ที่ดีที่สุดโดยการเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคมอยู่ตลอดเวลา จึงมีความจำเป็นที่คนเราต้องคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา เพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ทำให้เกิดความสะดวกรวดสบายในการดำรงชีวิต สิ่งที่เกิดขึ้นมาใหม่นี้เรียกว่า นวัตกรรม (Innovation) ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นวัตถุสิ่งของ อาจเป็นแนวคิดหรือวิธีการก็ได้ ในโรงเรียนทั่วไปได้มีการนำนวัตกรรมมาใช้จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงคุณภาพ การเรียนการสอน เช่น ชุดการสอน บทเรียนคอมพิวเตอร์ และรูปแบบการสอนต่าง ๆ นวัตกรรมทางการศึกษาเดิมจะถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในด้าน การพัฒนาผู้เรียน คือ นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน การพัฒนาครูให้ สามารถนำรูปแบบของนวัตกรรมทางการศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัย จะช่วยให้ครูปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ด้านการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง ซึ่งควรมีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการทำวิจัยควบคู่กันไปกับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูมี สมรรถนะเพิ่มขึ้น เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างและพัฒนาความรู้และหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ถือว่าผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่สุดส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ วางแผนและประเมินผลการเรียนของตนเองอย่างอิสระเพื่อสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพเรียนรู้จากสภาพจริงจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว และมีประสบการณ์ตรงที่สัมพันธ์กับสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำงานเป็นหมู่ คณะเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขและสร้างสรรค์ ดังนั้น กระบวนการ เรียนรู้และวิธีการสอนแบบเดิมที่ผู้สอนเป็นผู้นำเสนอ เนื้อหาโดยส่วนใหญ่จึงเปลี่ยนแปลงไปกระบวนการเรียนรู้และ วิธีการสอนต้องกำหนดใหม่เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายสอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถ ความ สนใจและการนำไปใช้ประโยชน์ได้ของผู้เรียน ผู้สอนกับผู้เรียนจะต้องร่วมกันก้าวไปสู่สัมฤทธิ์ผลของการศึกษาและ การพัฒนาคน บทบาทของผู้สอนต้องเป็นผู้จัดการที่คอยควบคุมและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ เป็นไปตามมาตรฐานของหลักสูตร ในขณะที่เรียนต้องปรับบทบาทจากการเป็นผู้รับเป็นผู้แสวงหาและเรียนรู้ด้วยการ คิดการปฏิบัติอย่างแท้จริงไม่ใช่จดจำเพียงอย่างเดียว ความสามารถในการใช้นวัตกรรมสื่อการสอนจะเป็นตัวกลาง หรือช่องทางถ่ายทอดความรู้ ทักษะรวมไปถึงประสบการณ์จากแหล่งความรู้ไปสู่ผู้เรียนและทำให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสื่อก็นับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนผู้สอนได้แสดงบทบาทและเกิดความเข้าใจใน วิชาที่เรียนที่สอนกันได้มากขึ้น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีภารกิจในการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดและสนับสนุน ให้ความ ร่วมมือส่วนราชการ หน่วยงานด้านการจัดการศึกษา รวมทั้งปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยการจ้ดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนมาใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ พัฒนาการเรียนการสอน เพิ่มทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนให้ทัดเทียมและก้าวทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างไม่มีที่สิ้นสุดของนักเรียนและครูผู้สอน ที่ต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาเกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมเหล่านั้นและ เป็นการประหยัดเวลาในการเรียนด้วย เนื่องจากในโลกยุคโลกาภิวัตน์โลกมีการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความก้าวหน้าทั้งด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังแก้ไข ปัญหาทางด้านการจัดการศึกษาบางอย่างที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพโดยการพยายามนำศักยภาพของเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีโทรคมนาคมมาใช้ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การสอนใช้ คอมพิวเตอร์ช่วย การใช้แผ่นวีดิทัศน์ สื่อหลายมิติ อินเทอร์เน็ต ไลน์เป็นนวัตกรรมการเรียน การสอน ที่สามารถพัฒนาศักยภาพผู้เรียนและผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้นเข้าใจง่าย ทั้งในการ เรียนด้วยตนเอง การเรียนเป็นกลุ่ม รวมไปถึงสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งนวัตกรรมทางการศึกษาเหล่านี้ ครูผู้สอนและนักเรียน ก็ได้สร้างผลงานที่มีชื่อเสียงให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และนวัตกรรมอื่นอีก

หลายอย่าง ที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดให้เกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพ ก้าวทันเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา รวมทั้งหนังสือ สิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อการเรียนการสอนอื่น ๆ โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเป็นเป้าหมายหลักด้วยเหตุผลดังกล่าว กองแผนและงบประมาณ โดยฝ่ายตรวจติดตามและประเมินแผนงาน/โครงการ จึงได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

1. เพื่อทราบถึงความพึงพอใจของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนที่มีผลต่อแนวทางการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนว่าเป็นไปวัตถุประสงค์และแผนที่วางไว้หรือไม่
2. เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน
3. เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด
4. เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขของนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด
5. เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินการพัฒนาคัดค้านนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาปฏิรูปครูผู้สอน การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.3 ขอบเขตการติดตามและประเมินผล

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ทำการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนที่มีผลต่อแนวทางการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน แนวทางการจัดนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขของนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด
2. **ขอบเขตด้านประชากร** ทำการติดตามและประเมินผลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. **ขอบเขตด้านพื้นที่** ทำการติดตามและประเมินผลนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนในสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความพึงพอใจของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนที่มีผลต่อแนวทางการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนว่าเป็นไปวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่
2. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน
3. ทราบถึงแนวทางการจัดนวัตกรรมการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด
4. ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขของนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด

5. ทำให้ผู้บริหาร สามารถใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินการพัฒนาคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาปฏิรูปครูผู้สอน การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

นวัตกรรม (Innovation) หมายถึง ความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานได้ด้วย

การเรียนการสอน หมายถึง การได้รับความรู้ พฤติกรรม ทักษะ คุณค่าหรือความพึงพอใจที่เป็นสิ่งแปลกใหม่ด้วยวิธีการถ่ายทอดหรือวิธีการสอนที่หลากหลายรูปแบบให้เหมาะสมตามศักยภาพของผู้เรียน

รูปแบบการสอน หมายถึง แผนแสดงการเรียนการสอน สำหรับนำไปใช้สอนในห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด และรูปแบบการสอนนั้นอยู่ภายใต้หลักการของแนวคิดพื้นฐานเดียวกัน องค์ประกอบของการสอนได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และทักษะที่ต้องการสอน ยุทธศาสตร์การสอน วิธีการสอน กระบวนการสอน ขั้นตอนและกิจกรรมการสอน การวัดและประเมินผล

นวัตกรรมทางการศึกษา (Education Innovation) หมายถึง การนำสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการ หรือการกระทำ หรือสิ่งประดิษฐ์ขึ้น ทั้งในส่วนที่ไม่เคยมีมาก่อนหรือเป็นการพัฒนาดัดแปลงจากสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น โดยอาศัยหลักการ ทฤษฎี ที่ได้ผ่านการทดลองวิจัยจนเชื่อถือได้นำมาใช้บังเกิดผลเพิ่มพูนประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้

นวัตกรรมการเรียนการสอน หมายถึง วิธีการคิดในสิ่งใหม่ ๆ รวมไปถึงสื่อในการเรียนการสอนไม่เคยได้ใช้มาก่อนหรือดัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้เกิดความทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ สามารถที่จะตอบสนองการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การสอนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้โดยการแก้ปัญหา โดยใช้วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาจัดการเรียนการสอนและนวัตกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การติดตามและประเมินผลการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอน ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562 กองแผนและงบประมาณ โดยฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลแผนงาน/โครงการ ได้นำแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางและวิธีการในการติดตามและประเมินผลโครงการ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน
3. การจัดการเรียนการสอนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเรียนการสอน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา

2.1.1 ความหมายของนวัตกรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 565) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า หมายถึงสิ่งทำขึ้นใหม่หรือแตกต่างเดิมซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการหรืออุปกรณ์ เป็นต้น

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2521 : 14 อ้างจาก กมล และนิตยา เวียสุวรรณ, 2540 : 78) ได้ให้ความหมายนวัตกรรมไว้ว่า หมายถึงวิธีการปฏิบัติใหม่ ที่แปลงไปจากเดิม โดยอาจจะได้มาจากการคิดค้นพบวิธีใหม่ ๆ ขึ้นมา หรือมีการปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสมและสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ได้รับการทดลอง พัฒนา จนเป็นที่เชื่อถือได้แล้วว่าได้ผลดี ในทางปฏิบัติทำให้ระบบก้าวไปสู่จุดหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

จรรยา วงศ์สายัณห์ (2520 : 37 อ้างจาก กมล และนิตยา เวียสุวรรณ, 2540 : 78) ได้กล่าวถึงความหมายของนวัตกรรมไว้ว่า แม้ในภาษาอังกฤษเอง ความหมายก็ต่างกันไป 2 ระดับ โดยทั่วไปนวัตกรรมหมายถึงความพยายามใด ๆ จะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใดก็ตามที่เป็นไป เพื่อจะนำสิ่งใหม่ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงวิธีการที่ทำอย่างเดิมแล้วกับอีกระดับหนึ่งซึ่งวงการวิทยาศาสตร์แห่งพฤติกรรมได้พยายามมีการตั้งที่มา ลักษณะกรรมวิธี ผลกระทบที่มีอยู่ต่อกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง คำว่า นวัตกรรม มักจะหมายถึงสิ่งที่ได้นำความเปลี่ยนแปลงใหม่มาใช้ได้ผลสำเร็จกว้างออกไป จนกลายเป็นการปฏิบัติอย่างธรรมดาสามัญ เช่น การปลูกฝีในวงการแพทย์ การทำเหล็กกล้าในวงการอุตสาหกรรม เป็นต้น

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 12) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า หมายถึง การนำสิ่งใหม่ ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมวิธีการที่ทำอยู่เดิม เพื่อให้ใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 48) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมไว้ว่า นวัตกรรม หมายถึง กิจกรรม กระบวนการ เครื่องมือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้งที่มีรูปแบบใหม่ ๆ หรือของเก่าที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพดีขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง (2548 : 16) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมว่า หมายถึง การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาตัดแปลงจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น

กมล และนิตยา เวียสุวรรณ (2540 : 77) ให้ความหมายของนวัตกรรมที่สอดคล้องกับ บุญเกื้อ ควรหาเวช ว่า นวัตกรรม หมายถึง การนำสิ่งใหม่ๆ เข้ามาเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมวิธีการที่ทำอยู่เดิม เพื่อให้ใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น ฉะนั้นไม่ว่าวงการหรือกิจกรรมใด ๆ ก็ตาม เมื่อมีการนำเอาความเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ เข้ามาใช้เพื่อปรับปรุงงานให้ดีขึ้นกว่าเดิม หรือมุ่งที่จะให้งานนั้นมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ก็เรียกว่าเป็นนวัตกรรมของวงการนั้น ๆ

ทีศนา แชมมณี (2548 : 418 อ้างจาก สุคนธ์ สันทพานนท์, 2553 : 8) ได้ขยายความหมายของ นวัตกรรมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ออกไปว่า สิ่งทำขึ้นใหม่ ๆ ได้แก่ แนวคิด แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา ซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่ เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษา

สรุปได้ว่า นวัตกรรม หมายถึงความคิด การปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือเป็นการพัฒนาตัดแปลงมาจากของเดิมที่มีอยู่แล้วให้ทันสมัยและใช้ได้ผลดียิ่งขึ้น เมื่อนำนวัตกรรมมาใช้จะช่วย ให้การทำงานนั้น ๆ ได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม และยังช่วยประหยัดทั้งเวลาและแรงงานด้วย

2.1.2 ความหมายของนวัตกรรมการศึกษา

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 14) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมการศึกษาว่า หมายถึง เป็นการ นำเอาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ก็ตามเข้ามาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ระบบการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กิตานันท์ มลิทอง (2548 : 17) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาว่า หมายถึง นวัตกรรม ที่ช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิผลสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนด้วยนวัตกรรมเหล่านั้น ทั้งยังประหยัดเวลาในการเรียนได้อีกด้วย

กมล และนิตยา เวีสุวรรณ (2540 : 78) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาที่สอดคล้อง กับบุญเกื้อ ควรหาเวชว่า เป็นการนำเอาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำรวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ ก็ตามเข้ามาใช้ในระบบการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ระบบการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2547 : 9 อ้างจาก สุคนธ์ สันทพานนท์, 2553 : 8) กล่าวว่า นวัตกรรมการ เรียนการสอนคือสื่อการสอนที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยผ่านการผลิต การทดลองใช้ ปรับปรุงจนมี ประสิทธิภาพแล้วจึงนำไปใช้ได้จริงอย่างได้ผล

ธนาธิป พรกุล (2537 : 59 สุคนธ์ สันทพานนท์, 2553 : 8) อธิบายว่า นวัตกรรมการเรียนการสอน (Educational Innovation) คือ สิ่งที่น่าเข้าไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สุคนธ์ สันทพานนท์ (2553 : 8) ได้สรุปความหมายของนวัตกรรมทางการเรียนการสอน คือสิ่งใหม่ ๆ ที่สร้างขึ้นมาเพื่อช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ ได้แก่ แนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา

สรุปความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาได้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึงการนำแนวคิด รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาซึ่งเป็นสิ่งคิดค้นใหม่ ๆ มาช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถประหยัดเวลา แต่กลับทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิผลสูง กว่าเดิม

2.1.3 คุณลักษณะของนวัตกรรมทางการศึกษา

ดร.เป็รื่อง กุมุท (2518 อ้างจาก กมล และนิตยา เวีสุวรรณ, 2540 : 79) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะ ของนวัตกรรมการศึกษาเอาไว้ 5 ลักษณะด้วยกัน คือ

(1) ความคิดหรือการกระทำใหม่นั้น โดยมากอาจจะเก่ามาจากที่อื่น แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้เป็นการเหมาะสมที่จะเอามาใช้กับการเรียนการสอนของเรา เช่น การสอนในทีม การเรียนจากเครื่องช่วยสอน

(2) ความคิดหรือการกระทำใหม่นั้น ทั้งที่ครั้งหนึ่งเคยนำมาใช้แล้ว แต่บังเอิญไม่เกิดผลเพราะ สิ่งแวดล้อมไม่อำนวย ขาดนั้นขาดนี้ ครั้งเลิกไป พอมาถึงเวลานี้ระบบต่าง ๆ พร้อม จึงนำความคิดนั้นมาใช้ได้ นี้ก็ เรียกว่า นวัตกรรม หรือของใหม่ เช่น เมื่อระบบการสื่อสารมวลชนโดยเฉพาะวิทยุและโทรทัศน์การศึกษาดีแล้ว การศึกษาเพื่อมวลชนจึงทำได้ เป็นต้น

(3) ความคิดหรือการกระทำใหม่นั้น เข้ามาพร้อม ๆ กัน ความคิดที่จะทำอะไรบางอย่างอยู่พอดี และมองเห็นว่าการใช้สิ่งเหล่านั้นหรือวิธีการนั้น สามารถจะช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาหรือทำให้การดำเนินการทางการศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้เป็นอย่างดี นี่คือความหมายที่แท้จริงของนวัตกรรมทางการศึกษา

(4) ความคิดหรือการกระทำใหม่นั้น เพราะครั้งหนึ่งเคยถูกทัศนคติของผู้ใหญ่หรือผู้บริหารบดบังไว้ ตอนนี้เปรียบผู้ใหญ่หรือผู้บริหารเปลี่ยนทัศนคติไปในทางที่สนับสนุนการกระทำหรือความคิดนั้น ๆ จึงเป็นเรื่องใหม่ขึ้นมา

(5) ความคิดและการกระทำใหม่ เพราะยังไม่เคยคิดและทำมาเลย ในโลกนี้เพิ่งจะมีใครหนึ่งหนึ่งคิดได้เป็นคนแรก และเห็นว่ามันน่าจะใช้ได้ก็เอามาใช้

นวัตกรรมทางการเรียนการสอน ควรมีคุณลักษณะซึ่งพอสรุปได้ดังต่อไปนี้ (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2553 : 8 – 9)

(1) เป็นสิ่งใหม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งหมด เช่น วิธีสอนใหม่ ๆ สื่อการสอนใหม่ ซึ่งไม่เคยมีใครทำมาก่อน

(2) เป็นสิ่งใหม่เพียงบางส่วน เช่น มีการผลิตชุดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ แต่ยังคงมีรูปแบบเดิมเป็นหลักอยู่ ตัวอย่างเช่น มีบัตรเนื้อหา บัตรความรู้ บัตรทดสอบ แต่มีการเพิ่มบัตรฝึกทักษะความคิด บัตรงานสำหรับผู้เรียน เป็นต้น

(3) เป็นสิ่งใหม่ที่ยังอยู่ในกระบวนการทดลองว่าจะมีประสิทธิภาพในการนำไปใช้มากน้อยเพียงไร เช่น การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกรายวิชา

(4) เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับและนำไปใช้บ้างแล้วแต่ยังไม่แพร่หลาย เช่น แหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่น มีวนอุทยานแห่งชาติอยู่ในท้องถิ่นนั้น แต่เนื่องจากมีอุปสรรคเกี่ยวกับเดินทางจึงยังไม่เป็นที่นิยมของสถานศึกษาต่าง ๆ

(5) เป็นสิ่งที่เคยปฏิบัติมาแล้วครั้งหนึ่งแต่ไม่ค่อยได้ผลเนื่องจากขาดปัจจัยสนับสนุน ต่อมาได้นำมาปรับปรุงใหม่ทดลองใช้และเผยแพร่จัดเป็นนวัตกรรมได้

2.1.4 ประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษา

ในปัจจุบันมีการใช้นวัตกรรมการศึกษามากมายหลายอย่าง ซึ่งมีทั้งนวัตกรรมที่ใช้กันแพร่หลายแล้ว และที่กำลังเผยแพร่ อาทิเช่น (กิตานันท์ มลิทอง, 2548 : 17)

(1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในลักษณะสื่อหลายมิติบรรจุลงแผ่นซีดี/ดีวีดี หรือนำเสนอบนเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ต

(2) การใช้เครื่องวิซวลไลเซอร์ (visualizer) เพื่อเสนอเนื้อหาบทเรียนจากสิ่งพิมพ์และแผ่นโปร่งใส แทนการใช้เครื่องฉายภาพทึบแสงและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ทั้งยังสามารถใช้เป็นกล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหวภายในห้องเรียนได้ด้วย

(3) การใช้เครื่องแอลซีดี (LCD) ถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียนจากคอมพิวเตอร์ขึ้นจอภาพขนาดใหญ่ เพื่อให้สามารถเห็นได้อย่างทั่วถึงภายในห้อง

(4) อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาในลักษณะการสอนบนเว็บ การสืบค้นข้อมูล ฯลฯ

(5) การเรียนในลักษณะอิเลิร์นนิ่งแบบประสานเวลาและไม่ประสานเวลา

(6) ความเป็นจริงเสมือนเพื่อการศึกษาในการสำรวจ การสร้างและใช้โมเดลด้านนามธรรม เช่น การจัดแปลนห้องในด้านสถาปัตยกรรม ฯลฯ

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2550 : 3 อ้างจาก สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2553 : 9 – 10) ได้กล่าวถึงนวัตกรรมทางการศึกษาว่า นวัตกรรมที่ผลิตออกมามีจำนวนมากแต่สามารถจำแนกประเภทได้ ดังนี้

(1) นวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมประเภทนี้ มีลักษณะเป็นสื่อที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจกระจ่างชัดเจนในเรื่องที่เรียน หรือทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ในทักษะด้านต่าง ๆ ได้เร็วยิ่งขึ้น นวัตกรรมประเภทนี้ ได้แก่ ชุดการเรียน/ชุดการสอน/ชุดการเรียนการสอน แบบฝึกทักษะ/ชุดการฝึก/ชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ บทเรียนสำเร็จรูปแบบสื่อผสม/บทเรียนโปรแกรม เกม การ์ตูน นิทาน เอกสารประกอบการเรียนรู้/เอกสารประกอบการเรียนการสอน/เอกสารประกอบการสอน ฯลฯ

(2) นวัตกรรมประเภทรูปแบบ/เทคนิค/วิธีการสอน นวัตกรรมประเภทนี้เป็นการใช้วิธีสอนหรือเทคนิคการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่นักการศึกษาได้คิดค้นเพื่อพัฒนาการด้านการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ ซึ่งมีวิธีการสอนและเทคนิคการสอนจำนวนมาก ได้แก่ วิธีการสอนคิด วิธีสอนโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ CIPPA MODEL วัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT วิธีสอนตามแนวพุทธวิธี วิธีสอนแบบบูรณาการ วิธีสอนโครงงาน วิธีสอนโดยการตั้งคำถาม Constructivism ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีนวัตกรรมประเภทเสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยของผู้เรียน ด้านจิตพิสัย ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 3 – 11) สรุปว่าการพัฒนาจิตพิสัยในการเรียนการสอนที่จำเป็น ได้แก่ ความมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ การบริโภคด้วยปัญญาและวิถีไทย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษา สามารถจัดเป็น 2 ประเภท คือ นวัตกรรมประเภทผลิตภัณฑ์หรือสิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมประเภทรูปแบบ เทคนิค วิธีการสอน ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาจิตพิสัยในการเรียนการสอนด้วย

2.1.5 การพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

นวัตกรรมการเรียนรู้ที่นำมาใช้นั้นต้องได้รับการพัฒนาขึ้นมาอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ด้วย จึงจะเป็นผลดีต่อกระบวนการเรียนการสอน การสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมขึ้นมาใช้ผู้สอนต้องพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะและคุณสมบัติของนวัตกรรมเสียก่อน เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์การสอน การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพควรมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้ (กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 : 49 – 59)

(1) สร้างกรอบแนวคิดในการพัฒนา การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ต้องสร้างกรอบแนวคิดเสียก่อนจากการพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ศึกษาหลักสูตร เนื้อหา และเนื้อเรื่องที่สอน ศึกษาจุดเด่นและจุดด้อยของเนื้อหาวิชา ศึกษาสภาพปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและระดับความต้องการในขณะนั้น กำหนดแนวทางการพัฒนา และประเมินคุณภาพนวัตกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

(2) วิเคราะห์หลักสูตร เมื่อได้กรอบแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมแล้ว ต้องนำหลักสูตรมาวิเคราะห์หาองค์ประกอบ ได้แก่ วิเคราะห์โครงสร้างของเนื้อหา วิเคราะห์ความยาวนานของเวลาที่ใช้ วิเคราะห์ผู้เรียน

(3) กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยพิจารณากำหนดวิธีการให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้และระดับของพฤติกรรมที่ต้องการ ด้วยการจัดลำดับเนื้อหา กำหนดเวลาการนำเสนอและกิจกรรม โดยแบ่งประเภทการเรียนรู้และระดับการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive) คือ การรับข้อมูลและเนื้อหาความรู้จากสิ่งง่ายไปสู่สิ่งยากอันเป็นการพัฒนาสติปัญญาของมนุษย์ มี 6 ระดับ ทักษะพิสัย (Psycho-motor) คือ การเรียนรู้ที่แสดงออกในด้านทักษะและความสามารถทางด้านบังคับกล้ามเนื้อของร่างกายในการปฏิบัติงานต่าง ๆ มี 7 ระดับ จิตพิสัย (Affective) คือ การเรียนรู้ด้านทัศนคติ ความรู้สึก อารมณ์ มี 5 ระดับ

(4) กำหนดคุณลักษณะนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยการนำเอาวัตถุประสงค์มาเป็นกรอบกำหนดคุณลักษณะ ได้แก่ พิจารณาคณะคุณลักษณะของนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านประเภทการใช้งาน พิจารณาคณะคุณลักษณะของนวัตกรรมการเรียนรู้ด้วยลำดับขั้นการเรียนรู้ พิจารณาคณะคุณลักษณะของนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อคัดเลือกนวัตกรรมให้สอดคล้องกับประเภทของลักษณะข้อมูลและประสิทธิภาพของการรับรู้ของผู้เรียน

(5) สำรองทรัพยากรการพัฒนานวัตกรรม โดยสำรองทรัพยากรที่จำเป็น ได้แก่ สำรองบุคลากร สำรองเครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ สำรองงบประมาณ และสำรองสถานที่

(6) ออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ การออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ดี ต้องให้ความสำคัญกับหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ได้แก่ หลักการและทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษา หลักการออกแบบ หลักการสื่อสาร และหลักการเรียนรู้

(7) วางแผนและดำเนินการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผ่าน มีหลักการดำเนินงาน คือ กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน และการดำเนินงานตามแผน

(8) การตรวจสอบคุณภาพวิธีการหรือนวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพมีมาตรฐานที่เชื่อถือได้ และตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ต้องมีการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมการเรียนรู้ ที่พัฒนาออกมาให้เป็นที่ยอมรับด้วยการตรวจสอบคุณภาพและความสอดคล้องกับการนำนวัตกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้งานจริง

(9) สรุปและประเมินผล เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนแล้ว ต้องสรุปและประเมินผลการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณานำนวัตกรรมการเรียนรู้มาใช้ โดยมีหลักการพิจารณา 4 ประการ คือ มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล มีความประหยัด และมีคุณลักษณะที่ดี

ทิตนา แคมมณี (2548 : 423) ได้ให้หลักการในการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนไว้พอสรุปได้ ดังนี้

(1) การระบุปัญหา (Problem) ความคิดในการพัฒนานวัตกรมนั้น ส่วนใหญ่จะเริ่มจากการมองปัญหา และต้องการแก้ไขปัญหานั้นให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Objective) เมื่อกำหนดปัญหาแล้วก็กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อจัดทำหรือพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณสมบัติ หรือลักษณะตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

(3) การศึกษาข้อจำกัดต่าง ๆ (Constraints) ผู้พัฒนานวัตกรรมทางการเรียนการสอนต้องศึกษาข้อมูลของปัญหาและข้อจำกัดที่จะใช้นวัตกรมนั้น เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ได้จริง

(4) การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม (Innovation) ผู้จัดทำหรือพัฒนานวัตกรรมจะต้องมีความรู้ ประสบการณ์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซึ่งอาจนำของเก่ามาปรับปรุง ดัดแปลง เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น หรืออาจคิดค้นขึ้นมาใหม่ทั้งหมด นวัตกรรมทางการเรียนการสอนมีรูปแบบแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาหรือวัตถุประสงค์ของนวัตกรรมนั้น เช่น อาจมีลักษณะเป็นแนวความคิด หลักการ แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ เทคนิค หรือสิ่งประดิษฐ์ และเทคโนโลยี เป็นต้น

(5) การทดลองใช้ (Experimentation) เมื่อกำหนดหรือประดิษฐ์นวัตกรรมทางการเรียนการสอนแล้ว ต้องทดลองใช้นวัตกรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อเป็นการประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขผลการทดลองจะทำให้ได้ข้อมูลนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมต่อไป ถ้าหากมีการทดลองใช้นวัตกรรมหลายครั้งก็ย่อมมีความมั่นใจในประสิทธิภาพของนวัตกรรมนั้น

(6) การเผยแพร่ (Dissemination) เมื่อมั่นใจว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพแล้วก็สามารถนำไปเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก

จากหลักการการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการและทิตนา แคมมณี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์หลักการสามารถสรุปได้ขั้นตอนของการพัฒนานวัตกรรมในชั้นเรียนตามแนวคิดการพัฒนากระบวนการตามหลัก PDCA ประกอบด้วย ขั้นตอนดำเนินการหลัก 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นการวางแผน (2) ขั้นการปฏิบัติการ (3) ขั้นตรวจสอบ และ (4) ขั้นนำไปใช้ในชั้นเรียน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับด้านนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน

2.2.1 ความหมาย ลักษณะ และระดับการยอมรับนวัตกรรม

2.2.1.1 ความหมายของนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน

นวัตกรรมหรือนวัตกรรม ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542 แปลว่า “การก่อสร้าง” วงการศึกษา นำคำนี้มาใช้ในความหมายของ “การทำขึ้นใหม่” หรือ “สิ่งที่ทำขึ้นใหม่” ซึ่งได้แก่ แนวคิด แนวทาง รูปแบบ วิธีการ กระบวนการ สื่อและเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาซึ่งได้รับการคิดค้นและจัดทำขึ้นใหม่เพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางการศึกษา

เนื่องจากสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเป็นธรรมดา ธรรมชาติการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจุดใดจุดหนึ่งย่อมมีผลกระทบต่อจุดอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกัน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม ย่อมส่งผลต่อการศึกษอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การศึกษาต้องปฏิรูปปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพของปัญหาและความต้องการ มนุษย์จำเป็นต้องดิ้นรนแสวงหาแนวคิด แนวทางและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อช่วยให้สภาพปัญหานั้นสิ้นไปและทำให้เกิดสภาพที่ต้องการขึ้น ศักยภาพของมนุษย์นั้นดูเหมือนจะไม่มีที่สิ้นสุด สิ่งใหม่ ๆ ความคิดใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา

นวัตกรรมเป็นสิ่งใหม่ที่ทำขึ้น ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำหรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ดังนั้น นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน ซึ่งมีลักษณะที่เป็นแนวคิดหรือวิธีการหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม “ความใหม่” มิใช่เป็นคุณสมบัติประการเดียวของนวัตกรรม ถ้าเป็นเช่นนั้นของทุกอย่างที่เข้ามาใหม่ ๆ ก็จะเป็นนวัตกรรมทั้งสิ้น นวัตกรรมไม่ว่าจะเป็นด้านใดจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

- (1) เป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน
- (2) เป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยมีการนำมาใช้ในที่นั้น กล่าวคือเป็นสิ่งใหม่ในบริบทหนึ่ง แต่อาจเป็นของเก่าในบริบทหนึ่ง ได้แก่ การนำสิ่งที่ใช้หรือปฏิบัติกันในสังคมหนึ่งมาปรับใช้ในอีกสังคมหนึ่ง นับเป็นนวัตกรรมในสังคมนั้น
- (3) เป็นสิ่งใหม่ในช่วงเวลาหนึ่ง แต่อาจเป็นของเก่าในอีกช่วงเวลาหนึ่ง เช่น อาจเป็นสิ่งที่เคยปฏิบัติมาแล้ว แต่ไม่ได้ผล เนื่องจากขาดปัจจัยสนับสนุน ต่อมาเมื่อปัจจัยหรือสถานการณ์อำนวย จึงนำมาเผยแพร่และทดลองใช้ใหม่ถือเป็นนวัตกรรมได้
- (4) เป็นสิ่งใหม่ที่กำลังอยู่ในกระบวนการพิสูจน์ ทดสอบว่าจะใช้ได้ผลมากน้อยเพียงใดในบริบทนั้น
- (5) เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับนำไปใช้แต่ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานปกติหากการยอมรับนำไปใช้นั้นได้กลายเป็นการใช้อย่างเป็นปกติในระบบงานของที่นั้นแล้ว ก็ไม่ถือว่าเป็นนวัตกรรมอีกต่อไป
- (6) เป็นสิ่งใหม่ที่ได้รับการยอมรับนำไปใช้บ้างแล้ว แต่ยังไม่แพร่หลาย คือยังไม่เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง

โดยสรุป นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน หมายถึงสิ่งใหม่ที่เน้นแนวคิด วิธีการ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2.1.2 ลักษณะของนวัตกรรม

ทางด้านการเรียนการสอนก็เช่นเดียวกันกับด้านอื่น ๆ ที่ต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2545:417) ได้สรุปไว้ว่าสภาพการเรียนการสอนเริ่มจากครูเป็นศูนย์กลางหรือเน้นที่ตัวครูและการสอนของครู (teaching) ต่อมาจึงได้ขยายขอบเขตไปถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย การให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเริ่มคำนึงถึงการเรียนเริ่มคำนึงถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครูควบคู่กันไป จึงทำให้เกิดคำว่า การเรียนการสอน (instruction) ขึ้น เมื่อแนวคิดนี้เริ่มได้รับการยอมรับ นวัตกรรมต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นตามมามากมาย เพื่อช่วยให้แนวคิดนั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง นวัตกรรมใช้เวลานานหลายปีกว่าจะได้รับการยอมรับและบางนวัตกรรมไม่ได้รับการยอมรับเลยก็มี นอกจากนี้ ยังมีบางนวัตกรรมไม่ได้รับความนิยมนักจะค่อย ๆ สูญหายไปการที่นวัตกรรมใด ๆ ก็

ตามจะได้รับความสนใจและยอมรับนำไปใช้อย่างกว้างขวางเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับคุณสมบัติหรือขณะของนวัตกรรมนั้น รวมทั้งรูปแบบหรือลักษณะของการเผยแพร่วัตกรมนั้น

นวัตกรรมที่มักได้รับความสนใจและยอมรับนำไปใช้อย่างกว้างขวาง โดยทั่วไปมีลักษณะดังนี้

(1) เป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อนหรือยากจนเกินไป ความยากง่ายของนวัตกรรมมีอิทธิพลอย่างมากต่อการยอมรับนำไปใช้ หากนวัตกรรมนั้นมีลักษณะที่ผู้ใช้เข้าใจได้ง่าย ใช้ได้ง่าย ใช้ได้สะดวก การยอมรับนำไปใช้ก็มักเกิดขึ้นได้ง่าย ไม่ต้องใช้เวลาในการเผยแพร่มากนัก

(2) เป็นนวัตกรรมที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายจนเกินไป นวัตกรรมที่จำเป็นต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์และการบำรุงรักษาที่มีค่าใช้จ่ายสูงย่อมได้รับการยอมรับและนำไปใช้น้อยกว่านวัตกรรมที่มีค่าใช้จ่ายถูกกว่า เนื่องจากผู้ใช้จำนวนมากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ แม้จะมีความต้องการใช้แต่ขาดงบประมาณก็ไม่สามารถใช้ได้

(3) เป็นนวัตกรรมที่สำเร็จรูป นวัตกรรมที่อำนวยความสะดวกในการใช้ มักได้รับการยอมรับและนำไปใช้มากกว่านวัตกรรมที่ผู้ใช้จะต้องนำไปจัดทำเพิ่มเติมซึ่งผู้ใช้จะต้องใช้เวลาในการจัดเตรียมเพิ่มเติม ซึ่งผู้ใช้จะต้องใช้เวลาจัดเตรียมเพิ่มขึ้น

(4) เป็นนวัตกรรมที่ไม่กระทบกระเทือนต่อบริบทเดิมมากนัก นวัตกรรมที่มีผลกระทบต่อบริบทเดิมมาก การนำไปใช้ย่อมยากกว่านวัตกรรมที่ไม่มีผลกระทบต่อบริบทเดิมมากนัก

(5) เป็นนวัตกรรมที่มีคนเกี่ยวข้องไม่มากนัก นวัตกรรมใดที่ต้องอาศัยคนหลายกลุ่มเข้ามาช่วยเหลือเกี่ยวข้องด้วย ทำให้ผู้ใช้ต้องประสานงานหลายฝ่าย การใช้ที่ขึ้นกับคนหลายฝ่ายย่อมทำให้เกิดความไม่สะดวกในการใช้ จึงทำให้การยอมรับหรือการใช้นวัตกรรมนั้นยากขึ้น

(6) เป็นนวัตกรรมที่ให้ผลชัดเจน นวัตกรรมที่ส่งผลเป็นรูปธรรมเห็นได้ชัดเจน มักได้รับการยอมรับสูงกว่านวัตกรรมที่ให้ผลไม่ชัดเจน

โดยสรุป นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนมีลักษณะเป็นนวัตกรรมที่ไม่ซับซ้อน ไม่เสียค่าใช้จ่ายแพง มีคนเกี่ยวข้องไม่มากนัก สะดวกในการนำไปใช้ได้รับการยอมรับและให้ผลชัดเจน

2.2.1.3 ระดับการยอมรับนวัตกรรม

เนื่องจากนวัตกรรมที่คุณสมบัติและลักษณะหลากหลายแตกต่างกันไปด้วย โดยทั่วไป การยอมรับนวัตกรรมนั้นมีอยู่ 5 ระดับ คือ (shoemaker อ้างถึงใน สำลี ทองอิฐ, 2526:33-41)

(1) ระดับการรับรู้ เป็นการยอมรับในระดับต้น คือยอมรับรู้อย่างคร่าว ๆ หรืออย่างผิวเผินในนวัตกรรมนั้น

(2) ระดับการสนใจ เป็นการยอมรับในระดับที่มากขึ้นกว่าระดับแรก คือรับรู้และเริ่มให้ความสนใจในนวัตกรรมนั้น ซึ่งอาจจะเนื่องมาจากนวัตกรรมนั้นสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของตน หรือได้เห็นคุณค่าของนวัตกรรม ผู้ที่มีการยอมรับในระดับนี้จะแสดงความสนใจซักถามถึงรายละเอียดต่าง ๆ ของนวัตกรรมนั้น

(3) ระดับการซิงใจ เป็นการยอมรับในระดับที่สูงกว่าการให้ความสนใจ ผู้ที่มีการยอมรับในระดับที่มีการคิดไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียและความเป็นไปได้ในการนำนวัตกรรมไปใช้

(4) ระดับการทดลองใช้ เป็นการตัดสินใจ ที่จะนำนวัตกรรมนั้นไปใช้ โดยการทดลองใช้ในขอบเขตจำกัด เพื่อที่จะดูว่าจะสามารถใช้ได้จริง และได้ผลจริงมากน้อยเพียงใด

(5) ระดับการใช้นวัตกรรม เป็นการยอมรับในระดับสูงสุด กล่าวคือ หลังจากการทดลองใช้แล้วพบว่านวัตกรรม บางนวัตกรรมได้รับการยอมรับในระดับสูงสุด คือการนำไปใช้จริงอย่างต่อเนื่อง

2.2.2 ประเภทของนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน

นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน อาจแบ่งประเภทได้หลายแนวทาง เช่น

2.2.1 การแบ่งประเภทตามลักษณะหรือวิธีสอน ได้แก่

- 1) วิธีสอนที่เน้นผู้สอนมีบทบาทในขณะที่จัดการเรียนรู้
- 2) วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนมีบทบาทในขณะที่จัดการเรียนรู้
- 3) วิธีสอนที่เน้นสื่อมีบทบาทในขณะที่จัดการเรียนรู้

2.2.2 การแบ่งประเภทตามรูปแบบการสอนหรือวัตถุประสงค์ของการใช้นวัตกรรม ได้แก่

- 1) รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ความคิด
- 2) รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ
- 3) รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาเจตคติ

นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนที่แบ่งประเภทตามลักษณะและวิธีสอนมีสาระสำคัญ ดังนี้ (สิริวรรณ ศรีพหล, 2550:2-3)

1. วิธีสอนที่เน้นผู้สอนมีบทบาทในขณะที่จัดการเรียนรู้ เป็นวิธีสอนที่ผู้สอนเป็นผู้วางแผนการจัดการเรียนการสอนและเป็นผู้นำในขณะที่มีการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน วิธีสอนที่นิยมนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น วิธีสอนโดยการบรรยาย วิธีสอนโดยใช้การสาธิตหรือวิธีสอนโดยใช้การทดลอง เป็นต้น

2. วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนมีบทบาทในขณะที่จัดการเรียนรู้ เป็นวิธีสอนที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและสนับสนุนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง วิธีสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ วิธีสอนโดยการอภิปราย วิธีสอนโดยการแก้ปัญหา วิธีสอนโดยการสืบสวนสอบสวน วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร และแสดงบทบาทสมมติ วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง เกมและสถานการณ์จำลองและวิธีสอนโดยใช้การศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

3. วิธีสอนที่เน้นสื่อมีบทบาทในขณะที่จัดการเรียนรู้ เป็นวิธีสอนที่ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการใช้สื่อที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง วิธีสอนที่สื่อมีบทบาทในขณะที่จัดการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียนรู้ วิธีสอนโดยใช้ชุดการสอน วิธีสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น โทรทัศน์ วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

สำหรับนวัตกรรมที่แบ่งประเภทตามรูปแบบการสอนหรือวัตถุประสงค์ของการใช้นวัตกรรมมีสาระสังเขป ดังนี้

1. รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ความคิด เป็นรูปแบบการสอนที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การตีความ การคิดแบบอุปนัย การคิดแบบนิรนัยและการสืบสวนสอบสวน เป็นต้น

2. รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ เป็นรูปแบบการสอนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ และเกิดความชำนาญในการปฏิบัติงานด้านใดด้านหนึ่ง ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการฝึกฝนหรือการทำซ้ำบ่อยครั้ง จนผู้เรียนเกิดความรู้และสามารถทำได้ด้วยตนเอง วิธีสอนเพื่อพัฒนาทักษะ เช่น การสาธิต การปฏิบัติทดลอง การสร้างสถานการณ์จำลอง การแสดงนันทนาการ การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา เป็นต้น

3. รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาเจตคติ เป็นรูปแบบการสอนโดยมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านความรู้สึกนึกคิดหรือค่านิยมของผู้เรียน ซึ่งกำหนดวัดได้ด้วยการแสดงออกเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่เป็นลักษณะนิสัยหรือการแสดงความคิดเห็น ความสนใจของผู้เรียน วิธีสอนเพื่อพัฒนาเจตคติ ได้แก่ วิธีสอนโดยใช้แนวพุทธวิธี เช่น การสอนแบบไตรสิกขา วิธีสอนแบบธรรมสภาจกฉา วิธีสอนแบบปฏิจจสมุขันธ์ วิธีสอนแบบเบญจขันธ์ การจัดกิจกรรมสร้างเสริมเจตคติ หรือการปรับพฤติกรรม เป็นต้น

โดยสรุป การแบ่งประเภทของนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน แบ่งได้ 2 ลักษณะคือ 1) แบ่งตามลักษณะหรือวิธีสอน 2) แบ่งตามรูปแบบการสอนหรือวัตถุประสงค์ของการใช้นวัตกรรม

2.2.3 กระบวนการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน โดยทั่วไปนั้น มีกระบวนการหลัก ๆ ที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้ (ทิตินา แคมมณี 2545:41-420)

1. การระบุปัญหา (problem) แนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมส่วนใหญ่จะเริ่มต้นที่การมองเห็นปัญหาในเรื่องนั้นและมีความต้องการที่จะแก้ปัญหาในเรื่องนั้นเพื่อให้เกิดสภาพการณ์หรือผลที่ดีขึ้น

2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (objective) เมื่อระบุปัญหาได้ชัดเจนแล้ว ขั้นตอนไปก็คือการกำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนานวัตกรรมว่านวัตกรรมที่จะพัฒนานั้นควรมีคุณสมบัติหรือประสิทธิภาพอย่างไรและเพียงใด

3. การศึกษาข้อจำกัดต่าง ๆ (constraints) ก่อนที่จะมีการประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ ขึ้นมา ผู้พัฒนาจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ในบริบทที่จะใช้นวัตกรมนั้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนานวัตกรรมให้สามารถใช้ได้จริง โดยสะดวกในบริบทนั้น

4. การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม (innovation) ได้แก่ การแสวงหาทางเลือกในการแก้ปัญหา ซึ่งต้องอาศัยความรู้ประสบการณ์ข้อมูลและความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมที่สร้างขึ้น อาจเป็นการนำของเก่ามาดัดแปลงหรือปรับปรุงเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาและทำให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นหรืออาจคิดค้นใหม่ทั้งหมดก็ได้ นวัตกรรมอาจอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ กันแล้วแต่ลักษณะของปัญหาและวัตถุประสงค์ของนวัตกรรมนั้น เช่นอาจมีลักษณะเป็นแนวความคิด หลักการ แนวทาง ระบบ รูปแบบ วิธีการ กระบวนการเทคนิคหรือสิ่งประดิษฐ์และเทคโนโลยี เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด นวัตกรรมจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับหลักสูตรวัตถุประสงค์โครงสร้างและรายละเอียดในการใช้นวัตกรมนั้นให้ได้ผล

5. การทดลองใช้ (experimentation) เมื่อคิดค้นหรือประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมได้แล้วขั้นตอนสำคัญและจำเป็นมากก็คือ การทดลองใช้นวัตกรมนั้น ซึ่งประกอบด้วยการทดลองใช้การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข การทดลองใช้เป็นการศึกษาเพื่อดูว่านวัตกรรมนั้นสามารถนำไปใช้ได้จริงและได้ผลเพียงใด ผลการทดลองใช้จะช่วยพัฒนารู้อย่างที่ควรปรับปรุงและหาทางแก้ไขเพื่อให้ได้ผลตามต้องการ การทดลองใช้ในขั้นนี้ หากสามารถดำเนินการก่อนนำเผยแพร่หลายครั้ง จนแน่ใจว่านวัตกรรมนั้นสามารถใช้ได้ผลจริง จะช่วยให้วัตกรมนั้นประสบความสำเร็จมากขึ้น

6. การเผยแพร่ (dissemination) เมื่อแน่ใจแล้วว่านวัตกรรมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่ต้องการ นวัตกรมนั้นก็พร้อมที่จะได้รับการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับนำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย รูปแบบการแพร่หลายที่ได้รับความนิยมกันมากโดยทั่วไปที่อยู่ 4 รูปแบบคือ(สาลิ ทองจิวิ,2541:99-146)

6.1 การเผยแพร่ที่อิงการใช้อำนาจสนับสนุนจากเบื้องสูง (Authority innovation – Decision Model) เป็นการเผยแพร่โดยการชักจูงบุคคลที่จะใช้หรือเกี่ยวข้องกับการใช้นวัตกรมนั้น โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจ และให้ความช่วยเหลือในการทดลองใช้ ซึ่งต่อไปบุคคลนั้นจะตัดสินใจว่าสมควรรับนวัตกรรมนั้นไว้ใช้ต่อไปหรือหยุดใช้นวัตกรมนั้น

6.2 การเผยแพร่แบบที่ใช้นุชนุษย์สัมพันธ์ (Human Interaction Model) รูปแบบนี้เป็นเผยแพร่โดยการชักจูงบุคคลที่จะใช้หรือเกี่ยวข้องกับการใช้นวัตกรมนั้น โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจและให้ความช่วยเหลือในการทดลองใช้ ซึ่งต่อไปบุคคลนั้นจะสามารถตัดสินใจได้ว่า สมควรรับนวัตกรรมนั้นไว้ใช้ต่อไป หรือหยุดใช้นวัตกรมนั้น

6.3 การเผยแพร่ใช้นวัตกรมนั้น (User Participation Model) รูปแบบนี้เป็นเผยแพร่ถึงตัวผู้ใช้นวัตกรมนั้นโดยตรง ซึ่งจะเป็นกลุ่มประชากรที่ต่างจากข้อ 6.2 ซึ่งถือว่าเป็นผู้ยอมรับ (adopter) อาจเป็นศึกษานิเทศก์ หรือครูใหม่ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องไม่ใช่ผู้ใช้โดยตรง ผู้ใช้นวัตกรมนั้นเรียนการสอนโดยตรงคือ ครู รูปแบบการเผยแพร่ถึงผู้ใช้โดยตรงนี้ จะให้ผู้ใช้เป็นผู้ตัดสินใจในการที่จะยอมรับหรือไม่ยอมรับนวัตกรรมนั้น

6.4 การเผยแพร่แบบผสม (Eclectic Process of change Model) การเผยแพร่แบบนี้เป็นการเผยแพร่ผ่านตัวกลาง ซึ่งก็คือผู้ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างกลุ่มผู้ต้องการเผยแพร่กับกลุ่มผู้ต้องการใช้นวัตกรรม ซึ่งตัวกลางเผยแพร่รวมนั้น อาจจำเป็นต้องใช้วิธีการเผยแพร่ทั้ง 3 วิธีที่กล่าวข้างต้นผสมผสานกันไป

7. การยอมรับหรือต่อต้านนวัตกรรมนั้น เมื่อนวัตกรรมได้รับการเผยแพร่ผ่านไประยะเวลาพอสมควร นวัตกรรมนั้นจะได้รับการพิสูจน์อย่างแท้จริงว่า ได้รับการยอมรับในระดับใด บางนวัตกรรมอาจได้รับการยอมรับถึงขั้นนำไปใช้อย่างแพร่หลายในระบบงานปกติซึ่งต่อไปจะเปลี่ยนสภาพจากนวัตกรรมเป็นวิธีการปฏิบัติโดยทั่วไป ซึ่งนับว่าเป็นความสำเร็จอย่างสมบูรณ์แบบของนวัตกรรม ในขณะที่บางนวัตกรรมอาจได้รับการยอมรับนำไปใช้แต่ไม่แพร่หลายนัก บางนวัตกรรมอาจได้รับการนำไปใช้ระยะหนึ่งและเลิกไป บางนวัตกรรมอาจไม่ได้รับการนำไปใช้อย่างสมบูรณ์เต็มรูปแบบและบางนวัตกรรมก็ตายไป เพราะไม่ได้การยอมรับนำไปใช้เลยก็มี ซึ่งก็คงต้องมีการเริ่มต้นใหม่ตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป

โดยสรุป กระบวนการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนมี 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การระบุปัญหา 2) กำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การศึกษาข้อจำกัดต่าง ๆ 4) การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรม 5) การทดลองใช้ 6) การเผยแพร่ 7) การยอมรับหรือไม่ยอมรับ

2.2.4 ประโยชน์ของนวัตกรรมด้านการเรียนการสอน

2.2.4.1 ช่วยพัฒนาบุคคล ให้มีความรู้ความสามารถในด้านความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติในการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ (วิชา) ต่าง ๆ เช่น

- 1) ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
- 2) ทำให้นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ หรือทักษะทางภาษา
- 3) ทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

2.2.4.2 ช่วยพัฒนาการเรียนการสอน ทำให้การศึกษาก้าวหน้า ทันสมัยเหมาะสมและสอดคล้องกับ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบัน

2.2.4.3 ช่วยลดปัญหาการเรียนการสอน เช่น ลดเวลาการสอนของครูแบ่งเบาภาระหน้าที่ของครู แก้ปัญหาขาดครูบางวิชาที่ต้องใช้ทักษะความสามารถพิเศษ ช่วยให้เกิดความชัดเจนและถูกต้องในเนื้อหาสาระทำให้ ประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่าย ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนช่วยแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์

ปัจจุบันมีงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนเป็นจำนวนมาก โดยมีทั้งด้านรูปแบบ เทคนิควิธีการ และสื่อต่าง ๆ ซึ่งแนวคิดของผู้วิจัยแต่ละคนในการจัดรูปแบบ นวัตกรรมเพื่อนำมาวิจัยทดลองนั้น อาจแตกต่างกันไปบ้างในรายละเอียดและขั้นตอนของการปฏิบัติ แต่จุดเน้นที่สำคัญของการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน ก็คือ การพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถในด้านความรู้ ความคิด ทักษะกระบวนการและเจตคติในการเรียน กลุ่มสาระต่าง ๆ และเพื่อช่วยลดปัญหาการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

2.3 การจัดการเรียนการสอนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2.3.1 โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.2540 และแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 พ.ศ.2546 มีโครงสร้างประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ถือตามเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัด ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งแต่ละจังหวัด สามารถมีจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ตามจำนวน 24,30,36,42,48 คน ตามลำดับและฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั้งจังหวัด และรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่งตั้ง ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้ตามเกณฑ์กฎหมายกำหนดและนายกองค์การ

บริหารส่วนจังหวัดสามารถแต่งตั้งที่ปรึกษาและเลขานุการรวมกันได้ไม่เกิน 5 คน โดยมีข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ช่วยเหลือในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามกฎหมายและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด รองจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดและรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้เป็นไปตามนโยบายอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2546 มีหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ตามมาตรา 45) และอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 (ตามมาตรา 17) ภายใต้บังคับ มาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองได้ และประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัดเพราะองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีพื้นที่ทับซ้อนกับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีภารกิจอำนาจหน้าที่มากมายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งด้านการบริหารจัดการและการสนับสนุน การปฏิบัติภารกิจของส่วนราชการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

2.3.2 โครงสร้างอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่เดียวกันกับจังหวัดขอนแก่น มีอัตราการขยายตัวของพัฒนาค่อนข้างมากโดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจสูง จากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมการค้า และบริการมากขึ้น โดยใช้ปัจจัยความได้เปรียบในด้านแรงงาน การเป็นศูนย์รวมรวมนวัตกรรม การเป็นศูนย์กลางการคมนาคม และความพร้อมในด้านปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนความพร้อมในด้านของสถาบันการเงินที่จะให้การสนับสนุน ในขณะที่โครงสร้างเศรษฐกิจภาคการเกษตรนั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นแหล่งที่มาของรายได้หลักของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในจังหวัดก็ตาม แต่ก็มีอัตราการขยายตัวในลักษณะถดถอย โดยมีแนวโน้มที่จะลดความสำคัญและบทบาทลง ทั้งนี้เนื่องจากการผลิตในภาคเกษตรกรรมส่วนใหญ่จะอาศัยธรรมชาติเป็นหลัก ซึ่งมีความแปรปรวนสูง ในขณะเดียวกันแรงงานภาคเกษตรก็มีจำกัด เนื่องจากส่วนใหญ่จะเคลื่อนย้ายแรงงานออกไปสู่นอกภาคการเกษตรมากขึ้นในด้านสังคมจะพบว่า ตามชุมชนมีความหนาแน่นขึ้น และเริ่มมีแนวโน้มของการเป็นชุมชนเมืองมากขึ้น โดยมีประชากรเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ชนบทประชากรเริ่มจะลดน้อยลงตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จะเป็นวัยเด็กและผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ในส่วนการส่งเสริมและสนับสนุนโดยภาครัฐ จะพบว่าได้มีการจัดตั้งส่วนราชการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ เพื่อรองรับการขยายตัวของความเจริญในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปัจจุบันนี้มีส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งระดับส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคที่มีที่ตั้งอยู่ในจังหวัดขอนแก่น ประมาณ 250 หน่วยงาน ที่จะทำหน้าทีในการให้การส่งเสริมและสนับสนุนต่อการพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นในอนาคตต่อไป โดยโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 42 คน ประกอบด้วย ประธานสภาองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัด 1 คน รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด 2 คน และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ฝ่ายบริหาร มีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในจังหวัด ทำหน้าที่บริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้แต่งตั้ง จำนวน 3 คน มีเลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 คน และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 4 คน แบ่งส่วนราชการภายในออกเป็น 2 สำนัก 7 กอง และหน่วยตรวจสอบภายใน ได้แก่ สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กองกิจการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด กองแผนและงบประมาณ กองคลัง สำนักการช่าง สำนักการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กองพัสดุและทรัพย์สิน กองการเจ้าหน้าที่ หน่วยตรวจสอบภายในและโรงเรียนในสังกัด 20 โรงเรียน ดังนี้ (1) โรงเรียนบ้านหนองเสี้ยว (2) โรงเรียนเมืองพลพิทยาคม (3) โรงเรียนบ้านคูขาด (สถิตย์อุปถัมภ์) (4) โรงเรียนแท่นศิลาทิพย์ศึกษา (5) โรงเรียนศรีเสมาวิทยาเสริม (6) โรงเรียนพิศาลปถุณวิทยา (7) โรงเรียนชาสูงพิทยาคม (8) โรงเรียนพระธาตุขามแก่นพิทยาลัย (9) โรงเรียนหนองโนประชาสรรค์ (10) โรงเรียนพุดพิทยาคม (11) โรงเรียนโคกสูงประชาสรรค์ (12) โรงเรียนโนนหันวิทยายน (13) โรงเรียนสีชมพูศึกษา (14) โรงเรียนมัธยมหนองเขียด (15) โรงเรียนพระยีนวิทยาการ (16) โรงเรียนเปรมติณสูลานนท์ (17) โรงเรียนนาจิววิทยาสรรค์ (18) โรงเรียนชัยสมบูรณพิทยาลัย (19) โรงเรียนโนนโพธิ์วิทยาคมและ (20) โรงเรียนบ้านบะแค

2.3.3 การจัดการเรียนการสอนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

จังหวัดขอนแก่น เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนจำนวน โดยมี สถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพระดับประเทศ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีความพร้อมด้านบุคลากรทางการศึกษาและสถานที่ ทำให้มีนักเรียนจากภายในประเทศและจากต่างประเทศสนใจเข้ารับการศึกษามากขึ้น มีสถานศึกษาของภาครัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีความรับผิดชอบใน 3 ประการ คือ 1. ความรับผิดชอบทางกฎหมาย เพราะเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการจัดการศึกษา ประการที่ 2 ความรับผิดชอบทางสังคม ที่จะต้องทำหน้าที่ในการดูแลบุตรหลานและสมาชิกของชุมชน ต่อประชาชน ประการที่ 3 เป็นความรับผิดชอบทางการเมือง ตามนโยบายที่เคยให้กับประชาชนของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นคือ การให้การศึกษที่ดีแก่ประชาชน ภายใต้เงื่อนไขและข้อจำกัดในการจัดการศึกษาคือไม่สามารถที่จะเลือกรับเด็กนักเรียนได้ด้วยฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสมบูรณ์ของร่างกาย จิตใจและสมอง และเด็กในโรงเรียนทุกแห่งส่วนมากจะอยู่ในเขตบริการ จึงเป็นภาวะจำยอม ทำให้ไม่มีสิทธิเลือกรับเด็กนักเรียน ทำให้โรงเรียนเต็มไปด้วยความหลากหลาย จากสภาพของการไม่มีสิทธิเลือกเด็กนักเรียน จึงมีโอกาที่จะต้องรับเด็กนักเรียนที่มีโอกาสเสี่ยงสูง ซึ่งเป็นเด็กนักเรียนที่เสี่ยงต่อปัญหาเสพติด ปัญหานักเรียนไม่เข้าห้องเรียนทำให้มีผลการเรียนที่ไม่ดี

ปัญหาและความต้องการด้านการจัดการศึกษาประชาชนในพื้นที่ผู้ปกครองและนักเรียน มีความต้องการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคุณครูของลูกสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนรับทราบข้อมูลของลูกเวลาอยู่ที่บ้าน และต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม และจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็นรู้จักแก้ปัญหา ช่วยตัวเองให้ได้มากที่สุดรวมถึงการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาด้านร่างกายสติปัญญา อารมณ์สังคม ของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ กล้าแสดงความสามารถตามความถนัดของตนเองการนำสื่อและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรมไทย และต้องการให้นักเรียนมีห้องเรียนสะอาด ถูกสุขลักษณะมีแสงสว่างเพียงพออากาศถ่ายเท ได้สะดวก จัดสถานที่ให้เป็นระเบียบสวยงาม จัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนที่เสริมสร้างพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรักธรรมชาติ มีห้องคอมพิวเตอร์เหมาะสมเพียงพอสำหรับนักเรียน และเน้นความปลอดภัยของนักเรียนเป็นสำคัญขณะอยู่โรงเรียน องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จึงได้พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาศูนย์การเรียน

อาเซียนศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จัดหาปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต โดยจัดหาอาหารกลาง จัดหารถบริการรับ - ส่ง พัฒนาคูณภาพข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นเลิศด้านคอมพิวเตอร์ ฟุตบอล พัฒนาระบบอินเทอร์เน็ต ห้องสมุดของโรงเรียน ปรับปรุงอาคารเรียนตามแบบแปลนมาตรฐานอาคารโรงเรียนที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนและบริบทของชุมชน ห้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยมีการพัฒนาหลักสูตรให้หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน อาทิเช่น การจัดการเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ควบคู่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสีชมพูศึกษา โรงเรียนโนนหันวิทยายน โรงเรียนพระยีนวิทยาการ โรงเรียนพิศาลปัญญวิทยา และโรงเรียนศรีเสมาวิทยา เสริม รวมทั้งมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาอื่น อาทิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อพัฒนาศักยภาพทางวิชาการให้กับสถานศึกษาในสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดให้เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในโรงเรียนให้มีความปลอดภัยสวยงาม พัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนด้านศิลปะ ดนตรี กีฬาและวิชาการของนักเรียน เพื่อสนับสนุนความสามารถนักเรียนในสังกัดให้มีชื่อเสียงเป็นวงกว้างทั้งในภูมิภาคและระดับประเทศ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้รับการถ่ายโอนสถานศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 20 แห่ง เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษา จำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1 โรงเรียน และโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเฉพาะระดับมัธยมศึกษา จำนวน 17 โรงเรียน ซึ่งที่ตั้งของโรงเรียนอยู่ในเขตอำเภอเมืองขอนแก่นเพียง 1 โรงเรียน และกระจายอยู่อำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดขอนแก่น รวม 12 อำเภอ ได้แก่ อำเภอน้ำพอง อำเภออุบลรัตน์ อำเภอเขาสมบวง อำเภอกระนวน อำเภอบ้านฝาง อำเภอโคกโพธิ์ไชย อำเภอพล อำเภอหนองสองห้อง อำเภอชนบท อำเภอพระยีนอำเภอชุมแพ และอำเภอสีชมพู ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้กำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด โดยเน้นการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทั้งความรู้ในเรื่อง วิชาการ และความรู้เท่าทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา พัฒนาและส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมความรู้และพัฒนาทักษะในการสอน ให้มีความสำคัญกับการศึกษา การอบรม การประชุมสัมมนา อันจะเป็นการเพิ่มทักษะในการสอน นอกจากนี้ยังปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนารูปแบบการบริหารงานภายใน ให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับภาระงานด้านการศึกษาที่เพิ่มขึ้น อาทิ การปรับโครงสร้างองค์กร การปรับและมอบอำนาจในการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา การจัดตั้งชมรมผู้บริหารและครูในสถานศึกษา พัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารการศึกษาและการเรียนการสอน และการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ แหล่งข้อมูล ศูนย์ข้อมูล ศูนย์การศึกษาต่าง ๆ และพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างเป็นอันจะเป็นการประเมินผล สมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษา

ภารกิจในการจัดการศึกษา ด้านการส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาสถานศึกษาในสังกัด ได้มีการจัดทำโครงการจัดหาสื่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคูณภาพด้านวิชาการและเป็นสื่อกลางสร้างความอบอุ่นให้กับครอบครัว และลดภาระค่าใช้จ่ายในเรื่องกวดวิชาและเรียนพิเศษให้กับผู้ปกครองในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาในพื้นที่เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา คุณภาพชีวิต และการเรียนรู้แก่เด็กในระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในเขตจังหวัดขอนแก่น เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา คุณภาพชีวิต และการเรียนรู้แก่ประชาชน เด็กและเยาวชนในเขต

จังหวัดขอนแก่น โดยการพัฒนาห้องสมุดประชาชน ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย และตลอดชีวิตของประชาชน เด็กและเยาวชนในเขตจังหวัดขอนแก่น การส่งเสริม สนับสนุนศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรม รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ จังหวัดขอนแก่น การบริหารจัดการพุทธมณฑลอีสาน ศาสนสถานของจังหวัดขอนแก่น ตามที่ได้รับมอบภารกิจและการบริหารจัดการจากจังหวัดขอนแก่น โดยมีเป้าหมายจะพัฒนาให้เป็นพุทธสถานที่สำคัญ เป็นที่ประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่พระพุทธศาสนา เป็นพุทธมณฑลประจำจังหวัด และประจำภาคอีสาน นอกจากนี้ยังภารกิจด้านการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมเด็กและเยาวชน และพัฒนาส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และลูกเสือชาวบ้าน ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาของเด็ก เยาวชน และประชาชน ตลอดจนการส่งเสริม สนับสนุนด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่น การส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมเด็กและเยาวชน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้มีคุณภาพ และมาตรฐาน การจัดโครงการเพื่อพัฒนาครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน เนื่องจากขอนแก่นเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นศูนย์กลางทางการศึกษาของภูมิภาค มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และเอกชนจำนวนมาก โดยมีสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพระดับประเทศ ได้แก่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีความพร้อมด้านบุคลากรทางการศึกษาและสถานที่ ทำให้มีนักศึกษาจากภายในประเทศ และจากต่างประเทศสนใจเข้ารับการศึกษามาก ส่งผลให้การบริหารด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีความยุ่งยากซับซ้อนและมากขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับพื้นที่ของจังหวัดขอนแก่นซึ่งมีขนาดใหญ่ มีความหลากหลายด้านประเพณีวัฒนธรรม โดยพื้นที่แต่ละอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน มีความแตกต่างทั้งความเจริญ การคมนาคม ระยะทางที่ห่างไกล ลักษณะภูมิประเทศบางพื้นที่ตั้งอยู่ในถิ่นทุรกันดาร แห้งแล้ง ระบบสาธารณูปโภคไม่สมบูรณ์ประชากรในพื้นที่ส่วนนี้ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม จึงประสบปัญหายากจน เกิดการอพยพแรงงาน ในช่วงฤดูแล้ง ทิ้งให้บุตรหลาน เยาวชนอยู่กับประชากรรุ่นปู่ย่า ตายาย ที่ส่วนมากด้อยการศึกษาและไม่รู้เท่าทันเทคโนโลยี ส่งผลให้เด็กและเยาวชนสร้างปัญหาที่กระทบต่อการพัฒนาท้องถิ่น สภาพดังกล่าวทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก การบริหารงานต้องใช้ระยะเวลา งบประมาณ เทคนิควิธีการและกำลังคนในการปฏิบัติงานเพื่อตัดสินใจแก้ไขปัญหาค่อนข้างมาก และให้การบริหารด้านการศึกษาได้มาตรฐานผ่านการประเมินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ให้มีความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนและมุ่งสู่มาตรฐานสากล เป็นผลให้ภารกิจหน้าที่ด้านการจัดการศึกษามีปริมาณและความซับซ้อนยุ่งยากเพิ่มมากขึ้นอย่างมากตามไปด้วย

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเรียนการสอน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2553:97-99) ได้วิเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอน ระดับประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ในประเทศไทย เพื่อเสนอแนะแนวขั้นตอนทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติต่อการเรียน และเพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษา ค้นคว้าวิจัย เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับประถมศึกษาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ งานวิจัยการศึกษาของบุคคล หน่วยงานราชการ และสถาบันต่าง ๆ รวม 37 เรื่อง วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและดุษฎีบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทยที่ศึกษาทดลองเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนด้านประถมศึกษา จำนวน 18 เรื่อง ที่ได้พิมพ์เผยแพร่ในระหว่างปี พ.ศ. 2521-2532 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบวิเคราะห์และผลสรุปลักษณะและรายละเอียดของงานวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อช่วยในการบันทึกลักษณะของงานวิจัย ตลอดจนรายละเอียดต่าง ๆ ที่จำเป็นในการวิเคราะห์งานวิจัยและได้ทำการรวบรวมข้อมูลเหล่านี้จากเอกสารรวบรวมบทคัดย่อวิทยานิพนธ์และปริญญาโทและปริญญาตรี รายงานการวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ ที่พิมพ์เผยแพร่และมีอยู่ในห้องสมุดของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ระดับประถมศึกษา

ผลการวิจัยแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาความคิด เป็นการศึกษาวิจัยที่มุ่งพัฒนาความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญ มุ่งสำรวจความรู้พื้นฐานของนักเรียนและคิดพัฒนารูปแบบการสอนที่สามารถทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถปรับปรุงและพัฒนาความรู้เดิมให้ดีขึ้นหรือนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าเดิม ตัวอย่างลักษณะและวิธีการสอนเพื่อพัฒนาความคิดที่มีประสิทธิภาพ เช่น วิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน วิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ วิธีสอนแบบบูรณาการ เป็นต้น

2. รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้และเกิดความชำนาญในด้านการปฏิบัติงานด้านใดด้านหนึ่งตามจุดประสงค์การเรียนรู้ มีการฝึกฝนและทำซ้ำจนนักเรียนสามารถทำได้ด้วยตนเอง ตัวอย่างลักษณะและวิธีสอนเพื่อพัฒนาทักษะที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ วิธีการสอนแบบอธิบายประกอบการสาธิต วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา เป็นต้น

3. รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาค่านิยม ส่วนใหญ่จะศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาในด้านความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนซึ่งกำหนดเป็นพฤติกรรมหรือพฤติกรรมที่เป็นลักษณะนิสัยหรือการแสดงความคิดเห็น ความสนใจของนักเรียน ตัวอย่างการสอนเพื่อพัฒนาค่านิยม ได้แก่ วิธีสอนแบบพุทธกาล วิธีสอนแบบกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบเสริมสร้างเจตคติ วิธีสอนแบบปรับพฤติกรรม เป็นต้น

4. สื่อและกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สามารถแยกประเภทของสื่อและกิจกรรมเสริมที่มีประสิทธิภาพต่อการพัฒนาการเรียนการสอนได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) สื่อประเภทเอกสาร 2) สื่อประเภทเทคโนโลยี และ 3) สื่อประเภทวิธีการหรือการอบรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535:99-101) ได้วิเคราะห์นวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ระดับมัธยมศึกษา จากงานวิจัยการศึกษาของบุคคล หน่วยงาน และสถาบันต่าง ๆ รวมถึงวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทและดุษฎีบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทยที่ศึกษาทดลองเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาทั้งหมดที่พิมพ์เผยแพร่ในระหว่างปี พ.ศ. 2524-2534 จำนวน 429 เรื่อง โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณลักษณะ สรุปผลได้ดังนี้

1. งานวิจัยด้านนวัตกรรมที่มีผู้วิจัยมากที่สุด คือนวัตกรรมประเภทการจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน รองลงไปคือนวัตกรรมประเภทที่ให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองและประเภทสื่อประกอบการสอน

2. นวัตกรรมการเรียนการสอนประเภทกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น ได้แก่ การสอนแบบค้นพบ การสอนแบบรอบรู้หรือรู้แจ้ง การสอนแบบสแตด (STAD) การให้ทำแบบฝึกหัด การใช้เกมส์ การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เป็นต้น

สำหรับนวัตกรรมการเรียนการสอนประเภทที่นักเรียนเรียนด้วยตนเองที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ บทเรียน โปรแกรม โมดูล คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการเรียนการสอน เป็นต้น

ส่วนนวัตกรรมประเภทสื่อประกอบการสอนที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ การ์ตูน เทป โทรทัศน์ สไลด์ นิทาน เพลง หุ่นกระบอก สื่อประสม เป็นต้น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2536:36-38) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา ที่พิมพ์เผยแพร่ในระหว่างปี พ.ศ. 2521-2532 จำนวน 218 เรื่อง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาวเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา พบว่า งานวิจัยที่ทดลองใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนประเภทเน้นวิชาการ และสื่อวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งเน้นพัฒนาพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนในด้านความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติของนักเรียนตามลำดับ นวัตกรรมที่มีการนำไปทดลองใช้ในวิชาต่าง ๆ มากที่สุด คือแบบเรียนสำเร็จรูป เกมส์ สไลด์ เทป ส่วนเทคนิควิธีการที่นิยมใช้ คือ การเรียนเพื่อรอบรู้ กลุ่มสัมพันธ์ และศูนย์การเรียนรู้

2. ผลการสำรวจสภาพการณ์ แนวทางการพัฒนาและการใช้นวัตกรรมเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถน้อยมากในเรื่องเกี่ยวกับนวัตกรรมและการวิจัย แต่มีครูหลายคนได้พยายามแก้ปัญหาการเรียนการสอนของตนโดยการพัฒนานวัตกรรมขึ้นใช้เอง ตัวอย่างนวัตกรรมที่ครูพัฒนาขึ้น ได้แก่ แบบฝึกและเพลง จากการสังเกตของครูพบว่า นักเรียนมีความสนใจและสนุกสานต่อการเรียนแต่ผลด้านการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนนั้นไม่สามารถบอกได้ชัดเจนเป็นตัวเลข เพราะยังไม่มีเก็บข้อมูลที่ เป็นระบบขั้นตอนที่ถูกต้อง ส่วนตัวนักเรียนเองมีความคิดเห็นว่า เขาพอใจและสามารถเรียนรู้ได้ในวิชาที่ครูสอนสนุก เข้าใจง่าย และใช้สื่อประกอบการสอน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550:1-3) ได้ศึกษานวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ (1) เพื่อศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยและ (2) เพื่อนำเสนอแนะนวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหาในการอ่านภาษาไทย ประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นผลงานวิจัยวิทยานิพนธ์ ตำรา บทความและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมแก้ปัญหาการอ่านภาษาไทย ซึ่งเป็นรายงานการวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2549 ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดเกณฑ์การเลือกได้แก่ (1) เป็นผลงานที่ทดลองใช้นวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาการอ่านภาษาไทย ที่ทดลองไว้ในช่วงปี พ.ศ.2535-2549(2) เป็นผลงานที่ประสบผลสำเร็จในการทดลองใช้นวัตกรรมและ (3) เป็นผลงานที่มีความเชี่ยวชาญ/ผู้ควบคุมตรวจพิจารณากระบวนการทำวิจัย ได้กลุ่มตัวอย่างงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ จำนวน 22 เล่ม รวมทั้งตำรา บทความ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 11 เล่ม รวมทั้งสิ้น 33 เล่ม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบศึกษาเอกสาร/งานวิจัยแหล่งข้อมูลคือหอสมุดแห่งชาติและการค้นตามเว็บไซต์ของหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ เช่น มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและมหาวิทยาลัยรามคำแหง ทำการศึกษาและเรียบเรียงเนื้อหาตามกรอบการดำเนินงานที่กำหนดและนำเสนอผลข้อมูลเชิงคุณภาพ สรุปผลการศึกษาไว้ดังนี้

1. สภาพและสาเหตุของปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับตัวครูและผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวครู พบว่าครูส่วนใหญ่ยังคงจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดตัวเองเป็นสำคัญ ใช้สื่อการเรียนการสอนในระดับที่น้อยมาก รวมทั้งการวัดและประเมินผลที่เน้นในความรู้ด้านความจำ ทั้งนี้ สาเหตุเกิดจากความรู้ ความเข้าใจการนำรูปแบบการสอนหรือเทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลายมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านการอ่านของผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้หรือผลิตสื่อ รวมทั้งขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการวัดและประเมินผลจากสภาพจริง ส่วนปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนนั้น พบว่าผู้เรียนมักจะไม่อยากเรียน ไม่เห็นความสำคัญและไม่สนใจทักษะด้านการอ่าน รวมทั้งไม่มีนิสัยรักการอ่าน ทั้งนี้ เพราะผู้เรียนมักจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย รวมทั้งการที่ขาดความตระหนักในความสำคัญของการอ่านภาษาไทย

2. ตัวอย่างนวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนอ่านภาษาไทย

2.1 นวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยในระดับการรับรู้และเข้าใจในความหมายของคำ ประโยคและสำนวน ได้แก่ ตัวอย่างนวัตกรรมดังต่อไปนี้

2.1.1 แบบเรียนเล่มเล็กเชิงนวัตกรรม เป็นนวัตกรรมที่ใช้เสริมบทเรียนปกติเพื่อเอื้อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้านการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 ชุดการสอนรายบุคคลเป็นนวัตกรรมที่สามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนและยังเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

2.1.3 นวัตกรรมพื้นบ้าน เป็นนวัตกรรมที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน

2.1.4 แผนการออกแบบประสบการณ์ แบบอ็อปพี เป็นนวัตกรรมที่ช่วยให้ครูสามารถออกแบบจัดทำหน่วยการเรียนรู้และเห็นช่องทางการปรับปรุงวิธีการสอนให้ดีขึ้น

2.2 นวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยในระดับการจับใจความ ได้แก่ ตัวอย่างนวัตกรรม ดังต่อไปนี้

2.2.1 ชุดการเรียนรู้ เป็นนวัตกรรมที่จัดเนื้อหาให้แก่ผู้เรียนอย่างเป็นระบบช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทย

2.2.2 แบบฝึกเป็นนวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดประสงค์ของการเรียนการสอนได้ดีและรวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งยังส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

2.2.3 บทเรียนโปรแกรมแบบเส้นตรง เป็นนวัตกรรมที่แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยเล็ก ๆ จากง่ายไปหายาก ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

2.2.4 เพลงไทยลูกทุ่ง เป็นนวัตกรรมที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 นวัตกรรมที่ใช้แก้ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาไทยในระดับการตีความ ได้แก่ ตัวอย่างนวัตกรรม ดังต่อไปนี้

2.3.1 บทเรียนโมดูล เป็นนวัตกรรมที่ถือเอาความต้องการของผู้เรียนเป็นเครื่องกำหนดสิ่งที่จะเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

2.3.2 หนังสือพิมพ์ เป็นนวัตกรรมที่มีข้อมูลข่าวสารทันสมัย ช่วยพัฒนาการอ่าน

2.3.3 กิจกรรมคัดสรร เป็นนวัตกรรมที่ครูคัดเลือกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะการอ่าน และช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ทักษะอย่างธรรมชาติ

2.3.4 แฟ้มสะสมงาน เป็นนวัตกรรมการประเมินผลที่บอกความสามารถที่แท้จริง รวมทั้งกระตุ้นชักนำให้ผู้เรียนประเมินผลการอ่านและค้นพบความก้าวหน้าของตนเอง

สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนเป็น 3 ประเภท คือ 1) วิธีสอนที่เน้นผู้สอนมีบทบาท 2) วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนมีบทบาท 3) วิธีสอนที่เน้นสื่อมีบทบาทในขณะจัดการเรียนรู้

บทที่ 3

วิธีการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เป็นการติดตามและประเมินผลเชิงปริมาณ ซึ่งได้กำหนดหัวข้อและวิธีการติดตามและประเมินผลโครงการดังต่อไปนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การนำเสนอ

3.1 ประชากร (Population)

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น จำนวน 19 โรงเรียน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล ได้แก่ แบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด แบบมีโครงสร้างแบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
- ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ
- ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการ
  - ด้านการเรียนรู้
  - ด้านความคิดสร้างสรรค์
  - ด้านการทำงานเป็นทีม

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ประสานผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัด เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผลโครงการ ในการดำเนินการสอบถาม สัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีบทบาทในฐานะผู้สอน และนักเรียน ที่มีบทบาทในฐานะผู้เรียนในสังกัด ถึงการจัดการศึกษาและเรียนรู้นวัตกรรมการเรียนการสอน

3.2.2 วิธีการเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและเก็บแบบสอบถามในภายหลัง

3.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่กุมภาพันธ์ – พฤษภาคม 2562

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ส่วนข้อมูลประเด็นคำถามจากแบบสอบถาม ใช้ในการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในส่วนคำถามแบบปลายปิดจะจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงลึก การแปลความหมายของข้อมูลพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) โดยแบ่งคะแนนเฉลี่ยเป็น 5 ระดับสเกลคำถามมี 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) เพื่อแปลผลซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (จากชูศรี วงศ์รัตน์:,2541: 25)

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ขนาดชั้น} = \frac{5 - 0}{5} = 1 = 1 - 0.01 = 0.99$$

(ขีดจำกัดบนของชั้นแรก = ขีดจำกัดล่างของชั้นแรก + ขนาดชั้น -0.01)

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.51 – 5.00	มากที่สุด
3.51 – 4.50	มาก
2.51 – 3.50	ปานกลาง
1.51 – 2.50	น้อย
1.0 – 1.50	น้อยที่สุด

3.6 การนำเสนอ

จัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผลในรูปแบบของความถี่ร้อยละในเชิงพรรณนา บทที่ 4 ในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่และแสดงรายละเอียดในประเด็นคำตอบต่าง ๆ ได้จากแบบสอบถามของประชากร ค่าสถิติที่ใช้จะเป็น ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสรุปผลการติดตามในภาพรวม จะแสดงอยู่ในบทที่ 5 แล้วรวบรวมเป็นรูปเล่ม รายงานผู้บริหาร และเผยแพร่ลงใน website ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน และผู้สนใจทราบต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการติดตามและประเมินผลนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และนำเสนอรายงานการติดตามและประเมินผลด้วยวิธีการบรรยายประกอบตารางตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา สิ่งประดิษฐ์ที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา สิ่งประดิษฐ์ที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตารางที่ 1

1. เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	118	35.87
หญิง	211	64.13
รวม	329	100.00
2. อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ต่ำกว่า 20 ปี	233	70.82
21-30 ปี	27	8.21
31-40 ปี	31	9.42
41-50 ปี	19	5.77
51-60 ปี	19	5.77
รวม	329	100.00

3. สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ผู้บริหารสถานศึกษา	3	0.91
ครู	75	22.80
บุคลากรทางการศึกษา	20	6.08
นักเรียน/นักศึกษา	231	70.21
รวม	329	100.00
4. ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประถมศึกษา	1	0.30
มัธยมศึกษาตอนต้น	112	34.04
มัธยมศึกษาตอนปลาย	122	37.08
ปริญญาตรี	58	17.63
สูงกว่าปริญญาตรี	36	10.94
รวม	329	100.00
5. สิ่งประดิษฐ์สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ด้านเทคโนโลยี	48	14.59
งานฝีมือแกะสลัก	22	6.69
งานฝีมือสิ่งประดิษฐ์	57	17.32
งานสร้างหุ่นยนต์	67	20.37
งานเชื่อม	13	3.95
งานไม้	2	0.61
อื่น ๆ ระบุ	120	36.47
รวม	329	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 64.13 และเป็นเพศชาย จำนวน 118 คน ร้อยละ 35.87

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.82 รองลงมา ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี อายุระหว่าง 21-30 ปี และอายุระหว่าง 41-50 ปี อายุระหว่าง 51-60 ปี (จำนวนเท่ากัน) คิดเป็นร้อยละ 9.42 ร้อยละ 8.21 ร้อยละ 5.77 ตามลำดับ

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.21 รองลงมาได้แก่ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.80 ร้อยละ 6.08 และร้อยละ 0.91 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถาม มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.08 รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับปริญญาตรี ระดับสูงกว่าปริญญาตรี และระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 34.04 ร้อยละ 17.63 ร้อยละ 10.94 และร้อยละ 0.30 ตามลำดับ

สิ่งประดิษฐ์ที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ผลงานสิ่งประดิษฐ์ ด้านอื่น ๆ (ระบุ...) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.47 รองลงมาได้แก่ ผลงานสร้างหุ่นยนต์ งานฝีมือสิ่งประดิษฐ์ งานเทคโนโลยี งานฝีมือแกะสลัก งานเชื่อมงานไม้ คิดเป็นร้อยละ 20.37 ร้อยละ 17.32 ร้อยละ 14.59 ร้อยละ 6.69 ร้อยละ 3.95 และร้อยละ 0.61 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตามประเด็นคำถามในหัวข้อด้านการเรียนรู้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีม ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. (ด้านการเรียนรู้) ท่านมีใจรักในการเรียนรู้ ส่งผลทำให้ท่านมีการพัฒนาตนเองที่ดีขึ้น	158 (48.02)	134 (40.73)	36 (10.94)	2 (0.61)	- (0.00)	0.697	4.37	มาก
2. (ด้านการเรียนรู้) ท่านมองหาโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานในอนาคตได้	130 (39.51)	157 (47.72)	42 (12.77)	1 (0.30)	- (0.00)	0.683	4.27	มาก

3. (ด้านการเรียนรู้) ท่านคิดว่าการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ จะสามารถช่วยให้ท่านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น	134 (40.73)	156 (47.42)	37 (11.25)	3 (0.91)	- (0.00)	0.693	4.29	มาก
4. (ด้านการเรียนรู้) ท่านมีความต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถของตนเองตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง	150 (45.59)	134 (40.79)	38 (11.55)	8 (2.43)	- (0.00)	0.764	4.30	มาก
5. (ด้านการเรียนรู้) มีการจัดแข่งขันถ่ายทอดความรู้ ทักษะ จากการเรียนรู้ ในและนอกสถานศึกษา	135 (41.03)	136 (41.34)	56 (17.02)	3 (0.91)	- (0.00)	0.754	4.23	มาก
6. (ด้านความคิดสร้างสรรค์) ท่านมีความสนใจแนวทางที่สามารถปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงใช้ให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น	137 (41.64)	140 (42.55)	51 (15.50)	2 (0.61)	- (0.00)	0.731	4.26	มาก
7. (ด้านความคิดสร้างสรรค์) ท่านมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำความคิดนั้นมาปรับใช้ในการทำงานจริงได้	115 (34.95)	162 (49.24)	48 (14.59)	5 (1.52)	- (0.00)	0.726	4.19	มาก
8. (ด้านความคิดสร้างสรรค์) ท่านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ทุกครั้งเมื่อได้รับมอบหมายงานที่ถนัด	131 (39.83)	151 (45.90)	42 (12.77)	6 (1.82)	- (0.00)	0.738	4.25	มาก
9. (ด้านความคิดสร้างสรรค์) ท่านมักค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ เพื่อนำมาพัฒนางานให้มีประสิทธิผล	143 (43.46)	140 (42.55)	41 (12.46)	6 (1.82)	- (0.00)	0.747	4.29	มาก
10. (ด้านความคิดสร้างสรรค์) ท่านมีความคิดเสมอว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องเกิดขึ้นได้จริง เห็นผลจริง และเป็นประโยชน์ต่องานที่ทำเสมอ	131 (39.82)	147 (44.68)	47 (14.29)	5 (1.52)	- (0.00)	0.743	4.24	มาก

11. (ด้านการทำงานเป็นทีม) การทำงานเป็นทีมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมาก การทำงานโดยลำพัง	155 (47.11)	125 (37.99)	44 (13.37)	6 (1.82)	- (0.00)	0.767	4.31	มาก
12. (ด้านการทำงานเป็นทีม) การนำทักษะความรู้ ความสามารถของแต่ละคนในทีมมาใช้ร่วมกันทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด	167 (50.76)	127 (38.60)	32 (9.73)	4 (1.22)	- (0.00)	0.711	4.40	มาก
13. (ด้านการทำงานเป็นทีม) มีการผสมผสานความคิดเห็นประสบการณ์ทำงานของแต่ละคนในทีมที่แตกต่างกัน เพื่อช่วยให้งานมีความหลากหลายและสมบูรณ์	147 (44.68)	138 (41.95)	43 (13.07)	2 (0.61)	- (0.00)	0.714	4.32	มาก
14. (ด้านการทำงานเป็นทีม) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกันและมีภาพรวมของการทำงานเป็นทีม	160 (48.63)	129 (39.21)	37 (11.25)	4 (1.22)	- (0.00)	0.725	4.36	มาก
15. (ด้านการทำงานเป็นทีม) มีการประชุมรับฟัง และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับงานได้เต็มที่	147 (44.68)	140 (42.55)	38 (11.55)	5 (1.52)	- (0.00)	0.730	4.31	มาก
รวม						0.729	4.28	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. =0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ในทุกหัวข้อ โดย(ด้านการทำงานเป็นทีม) การนำทักษะ ความรู้ ความสามารถของแต่ละคนในทีมมาใช้ร่วมกันทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 1 ($\bar{x} = 4.40$, S.D. =0.71) (ด้านการเรียนรู้) มีใจรักในการเรียนรู้ ส่งผลให้ท่านมีการพัฒนาตนเองดีขึ้น ระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 2 ($\bar{x} = 4.37$, S.D. =0.70) (ด้านการทำงานเป็นทีม) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกันมีภาพรวมของการทำงานเป็นทีม มีระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 3 ($\bar{x} = 4.36$, S.D. =0.73) รองลงมาคือมีการผสมผสานความคิดเห็นประสบการณ์การทำงานของแต่ละคนในทีมที่แตกต่างกัน เพื่อช่วยให้งานมีความหลากหลายและสมบูรณ์ ($\bar{x} = 4.32$, S.D. =0.71) การทำงานเป็นทีมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าการทำงานโดยลำพัง ($\bar{x} = 4.31$, S.D. =0.77) มีการประชุม รับฟังและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับงานได้เต็มที่ ($\bar{x} = 4.31$, S.D. =0.73) (ด้านการเรียนรู้) มีความต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถของตนเองตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง

($\bar{x} = 4.30$, S.D. =0.76) (ด้านความคิดสร้างสรรค์) มักค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ เพื่อนำพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.29$, S.D. =0.75) (ด้านการเรียนรู้) คิดว่าการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ จะสามารถช่วยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 4.29$, S.D. =0.69) มองหาโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานในอนาคตได้ ($\bar{x} = 4.27$, S.D. =0.68) (ด้านความคิดสร้างสรรค์) มีความสนใจแนวทางที่สามารถปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงใช้ให้เกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ($\bar{x} = 4.26$, S.D. =0.73) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ทุกครั้ง เมื่อได้รับมอบหมายงานที่ถนัด ($\bar{x} = 4.25$, S.D. =0.74) มีความคิดเสมอว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องเกิดขึ้นได้จริงเห็นผลจริงและเป็นประโยชน์ต่องานที่ทำเสมอ ($\bar{x} = 4.24$, S.D. =0.74) (ด้านการเรียนรู้) มีการจัดการแข่งขัน ถ่ายทอดความรู้ ทักษะ จากการเรียนรู้ ในและนอกสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.23$, S.D. =0.75) และ(ด้านความคิดสร้างสรรค์) มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำความคิดนั้นมาปรับใช้ในการทำงานจริงได้ มีระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{x} = 4.19$, S.D. =0.73)

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

การเข้ามามีส่วนร่วมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน ในการบริหารงานการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

หัวข้อ	ระดับการมีส่วนร่วม (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. มีการเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม	131 (39.82)	158 (48.02)	35 (10.64)	5 (1.52)	1 (0.30)	0.728	4.26	มาก
2. มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม	114 (34.65)	165 (50.15)	46 (13.98)	4 (1.22)	1 (0.30)	0.730	4.19	มาก
3. มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม	114 (34.65)	158 (48.02)	51 (15.50)	6 (1.82)	1 (0.30)	0.762	4.16	มาก
4. มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	125 (37.99)	152 (46.20)	45 (13.68)	6 (1.82)	2 (0.61)	0.780	4.20	มาก

5. มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	104 (31.61)	172 (52.28)	47 (14.29)	7 (2.13)	- (0.00)	0.726	4.14	มาก
6. โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ	101 (30.70)	163 (49.54)	56 (17.02)	10 (3.04)	- (0.00)	0.770	4.09	มาก
7. โครงการนี้ตรงกับความต้องการของครูบุคลากร และนักเรียน ในสถานศึกษา	123 (37.39)	153 (46.50)	48 (14.59)	6 (1.82)	- (0.00)	0.746	4.20	มาก
รวม						0.750	4.16	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานจัดการนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$ S.D.=0.75) โดยเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม มีระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 1 ($\bar{x} = 4.26$, S.D.=0.73) มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรและนักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 2 ($\bar{x} = 4.20$, S.D.=0.78) โครงการนี้ตรงกับความต้องการของครู บุคลากร และนักเรียน ในสถานศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 3 ($\bar{x} = 4.20$, S.D.=0.75) หัวข้อที่ระดับการมีส่วนร่วมมากรองลงมาคือ การประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียน ร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 4.19$, S.D.=0.73) การรายงานการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 4.16$, S.D.=0.76) การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 4.14$, S.D.=0.73) และโครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ มีระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{x} = 4.09$, S.D.=0.77)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การติดตามและประเมินผลการจัดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงความพึงพอใจของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนที่มีผลต่อแนวทางการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนว่าเป็นไปวัตถุประสงค์และแผนที่วางไว้หรือไม่ ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการบริหารจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอน รวมถึงแนวทางการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด และปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขของนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด เพื่อให้ผู้บริหารใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจดำเนินการพัฒนาความคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อนำไปใช้ระบบการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาปฏิรูปครูผู้สอน การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยดำเนินการสนทนา สัมภาษณ์ แจกแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

5.1 สรุปผลการติดตามและประเมินผล

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ดำเนินการสนทนา สัมภาษณ์ แจกแบบสอบถามให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและได้รับประโยชน์จากการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ให้คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการครั้งนี้ใช้วิธีสนทนา สัมภาษณ์ แจกแบบสอบถาม โดยการสุ่มตัวอย่างจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาและมีผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมดจำนวน 329 ชุด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 64.13) อายุต่ำกว่า 20 ปี (ร้อยละ 70.82) มีสถานภาพเป็นนักเรียน (ร้อยละ 77.21) มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 37.08) ผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ในด้านอื่น ๆ ระบุ..... (ร้อยละ 36.47)

5.1.2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ(ระดับความพึงพอใจ)

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.28$, $S.D. = 0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ในทุกหัวข้อ โดย(ด้านการทำงานเป็นทีม) การนำทักษะ ความรู้ ความสามารถของแต่ละคนในทีมมาใช้ร่วมกันทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 1 ($\bar{x} = 4.40$, $S.D. = 0.71$) (ด้านการเรียนรู้) ท่านมีใจรักในการเรียนรู้ ส่งผลให้ท่านมีการพัฒนาตนเองดีขึ้น ระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 2 ($\bar{x} = 4.37$, $S.D. = 0.70$) (ด้านการทำงานเป็นทีม) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกันมีภาพรวมของการทำงานเป็นทีม มีระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับ 3 ($\bar{x} = 4.36$, $S.D. = 0.73$) รองลงมาคือมีการผสมผสานความคิดเห็นประสบการณ์การทำงานของแต่ละคนในทีมที่แตกต่างกัน เพื่อช่วยให้เนื้องานมีความหลากหลายและสมบูรณ์ ($\bar{x} = 4.32$, $S.D. = 0.71$) การทำงานเป็นทีมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าการทำงานโดยลำพัง ($\bar{x} = 4.31$, $S.D. = 0.77$) มีการประชุม รับฟังและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับงานได้เต็มที่ ($\bar{x} = 4.31$, $S.D. = 0.73$) (ด้านการเรียนรู้) ท่านมีความต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และ

ความสามารถของตนเองตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 4.30$, S.D. =0.76) (ด้านความคิดสร้างสรรค์) มักค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ เพื่อนำพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.29$, S.D. =0.75) (ด้านการเรียนรู้) คิดว่าการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ จะสามารถช่วยให้ท่านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ($\bar{x} = 4.29$, S.D. =0.69) มองหาโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานในอนาคตได้ ($\bar{x} = 4.27$, S.D. =0.68) (ด้านความคิดสร้างสรรค์) มีความสนใจแนวทางที่สามารถปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงใช้ให้เกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ($\bar{x} = 4.26$, S.D. =0.73) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ทุกครั้ง เมื่อได้รับมอบหมายงานที่ถนัด ($\bar{x} = 4.25$, S.D. =0.74) มีความคิดเสมอว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องเกิดขึ้นได้จริง เห็นผลจริงและเป็นประโยชน์ต่องานที่ทำเสมอ ($\bar{x} = 4.24$, S.D. =0.74) (ด้านการเรียนรู้) มีการจัดการแข่งขันถ่ายทอดความรู้ ทักษะ จากการเรียนรู้ ในและนอกสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.23$, S.D. =0.75) และ(ด้านความคิดสร้างสรรค์) มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำความคิดนั้นมาปรับใช้ในการทำงานจริงได้ มีระดับความพึงพอใจมากเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{x} = 4.19$, S.D. =0.73)

5.1.3 การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารงานโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานการจัดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$ S.D.=0.75) มีการเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 1 ($\bar{x} = 4.26$, S.D.=0.73) มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรและนักเรียน มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 2 ($\bar{x} = 4.20$, S.D.=0.78) โครงการนี้ตรงกับความต้องการของครู บุคลากร และนักเรียน ในสถานศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับ 3 ($\bar{x} = 4.20$, S.D.=0.75) โดยหัวข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากรองลงมาคือ มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียน ร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 4.19$, S.D.=0.73) มีการรายงานการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 4.16$, S.D.=0.76) มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ($\bar{x} = 4.14$, S.D.=0.73) และโครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ ระดับการมีส่วนร่วมมากเป็นอันดับสุดท้าย ($\bar{x} = 4.09$, S.D.=0.77)

5.2 อภิปรายผลการติดตามและประเมินผล

จากการติดตามและประเมินผลการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอน ของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า

นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนข้อมูลที่ได้จากการสนทนาสัมภาษณ์และแจกแบบสอบถามกับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัด นำข้อมูลมาประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูล ผลที่ได้นำมาใช้เป็นข้อคิด แนวทางการจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอน ให้สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน และสนองตอบนโยบายสนับสนุนการจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปทั้งระบบโรงเรียน คือปฏิรูปในทุกด้านเพื่อให้ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยความร่วมมือโรงเรียน บ้านและชุมชน ซึ่งนโยบายและการปฏิบัติในการปฏิรูปทั้งโรงเรียนที่สำคัญที่สุด คือ การปรับแนวคิดและวิธีการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งเป็นแนวคิดทางการศึกษาในยุคปัจจุบันมาก จากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยนำแนวคิดเรื่องการจัดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูมาใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ของครูมากยิ่งขึ้น ในการเรียนการสอนโดยใช้หุ่นยนต์ สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ และสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ทำให้ลดเวลาในการทำความเข้าใจด้วยตนเอง ทำให้การจัดการเรียนการสอนสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีส่วนร่วมในการเรียนเข้าใจบทเรียนได้เร็วและจดจำได้ ทำให้ผลการเรียนดีขึ้น มีข้อมูลข่าวสารตามความต้องการ ทันโลก ทันเหตุการณ์ การเรียนโดยใช้สื่อมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนในปัจจุบัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนและผู้สอนต้องมีเจตคติที่ดีมีส่วนร่วมต่อการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่

ครูผู้สอนและสถานศึกษาจัดให้มีขึ้น เน้นกระบวนการเรียนรู้โดยมุ่งให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย สอดรับกับความสามารถ ความสนใจ และการนำไปใช้ประโยชน์ของผู้เรียน ครูผู้สอนกับนักเรียน จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นวางแผนการดำเนินงาน การปฏิบัติตามแผน และการติดตามประเมินผลว่ามีความคุ้มค่าของโครงการ มากน้อยเพียงใด ทำให้ผู้เรียนผู้สอนได้แสดงบทบาทและเกิดความเข้าใจในวิชาที่เรียนที่สอนมากขึ้น เกิดความพึงพอใจในนวัตกรรมการเรียนการสอนยิ่งขึ้นมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะ มีความเข้าใจและสนใจให้ข้อเสนอแนะการใช้ นวัตกรรมเป็นการส่งเสริมให้ครูมีการเลือกใช้และผลิตนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการเรียนการสอน ทุกปีมีการแลกเปลี่ยนวิธีการและผลการใช้นวัตกรรมซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน ของโรงเรียน ยังส่งผลให้เกิดการเรียนรู้พัฒนาตนเองทั้งต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน ที่ ได้รับผลจากการใช้นวัตกรรม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จึงต้องมีการส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติเพื่อ ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับนักเรียน สามารถส่งผลให้ เกิดกระบวนการกำกับในตนเองใน 3 กระบวนการ คือ การสังเกตตนเอง การตัดสินใจตนเอง และการแสดงปฏิกิริยา ต่อตนเอง สามารถนำมาเชื่อมโยงการนำนวัตกรรมไปใช้ในเชิงปฏิบัติ ซึ่งเป็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งต่อตัวครูผู้สอน และผู้เรียนผู้ใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนด้วย

5.3 ปัญหาอุปสรรคจากการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วน จังหวัดขอนแก่น ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรค โดยในการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้บริหารไม่ค่อยให้ ความสำคัญในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน มุ่งเน้นเพียงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรมเพียงอย่าง เดียว ขาดงบประมาณสำหรับการจัดทำนวัตกรรม ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการใช้นวัตกรรมการสร้าง นวัตกรรมและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย ขาดความรู้ ความเข้าใจในการผลิตสื่อประกอบการจัดกิจกรรม ขาด ประสบการณ์ในการใช้สื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอนและบางครั้งอาจไม่เข้าใจและไม่รู้จักวิธีการใช้นวัตกรรมที่ทาง โรงเรียนจัดทำขึ้น ขาดความชำนาญในการใช้นวัตกรรม ขาดสื่อประกอบการเรียน ขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีขาด ประสบการณ์ในการใช้นวัตกรรมประกอบการสอน ทำให้มีทัศนคติต่อนวัตกรรมการสอนที่แตกต่างกัน บางท่านมอง ว่าดีเป็นสื่อช่วยสอน บางท่านไม่ยอมเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนหรือมองไม่ดีอีกทั้งมีภาระงานที่มาก ทำให้ไม่สามารถ จัดทำหรือพัฒนานวัตกรรมได้และมีเวลาไม่เพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้าสร้างนวัตกรรม และนักเรียนมีศักยภาพในการ รับรู้ที่แตกต่างกัน สภาพแวดล้อมทั่วไปอาจจะยังไม่เหมาะสมต่อการสื่อการเรียน

5.4 ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

จากการติดตามและประเมินผลโครงการในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพ สามารถเลือกและประเมินนวัตกรรมที่เหมาะสมให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน สอดคล้องตรงตาม เนื้อหาที่เรียนมากที่สุด ดังนี้

1. สถานศึกษาและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ต้องให้ความสำคัญในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน ควรจัดงบประมาณสนับสนุนให้เพียงพอ และหาแนวทางสนับสนุนให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัด นวัตกรรมการเรียนการสอน ที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นและผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุน กำกับ ติดตามให้มีการใช้นวัตกรรม จะทำให้ครูผู้สอนมีศักยภาพในการจัดทำหรือสร้างนวัตกรรมมากยิ่งขึ้นและมีการ ส่งเสริมในด้านการอบรม ประชุมสัมมนา โดยเชิญวิทยากรให้ความรู้เรื่องนวัตกรรมและสนับสนุนเรื่องอุปกรณ์ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการสอนผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในการผลิตให้คำแนะนำเรื่องนวัตกรรมหรือบุคลากรด้านเทคโนโลยีและสื่อที่ให้ความรู้ในการจัดทำนวัตกรรม

นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการประเมินนวัตกรรม และความร่วมมือในการพัฒนาการใช้นวัตกรรมจากผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น หน่วยภาครัฐและเอกชน

3. เพื่อให้การพัฒนาการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรมีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้สร้างและพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนให้ครบทุกขั้นตอน เพื่อที่จะช่วยให้นวัตกรรมเมื่อนำไปใช้กับผู้เรียน ใช้ได้อย่างมีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน

4. ผู้บริหารและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรสำรวจความต้องการของโรงเรียนก่อนการจัดสรรงบประมาณมาดำเนินการจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ เนื่องจากไม่ตรงกับความต้องการของผู้สอนและบริบทของสถานศึกษา ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจในนวัตกรรมการศึกษาที่ถูกต้องให้กับข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาลงสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง สามารถนำไปใช้ได้จริง

.....

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ **คู่มือติดตามและประเมินผลการจัดทำและ
แปลงแผนไปสู่การปฏิบัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

สำเร็จ จันทรสวรรณ และสุวรรณ บัวทวน. **สถิติการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. ขอนแก่น :
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2547.

อัจศรา ประเสริฐสิน,เทพสุตา จิวตระกูล,จอย ทองกลุ่มศรี.**การศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมการ
การศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครู**. วารสารบรรณศาสตร์ มศว,
2560.

กิดานันท์ มลิทอง. **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**.พิมพ์ครั้งที่ .กรุงเทพมหานคร : อรุณการพิมพ์,2553.

กীরติ ยศยิ่งยง.**องค์กรแห่งนวัตกรรม แนวคิด และกระบวนการ**.สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2552.

ทิตินา แคมมณี.**ศาสตร์สอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**.พิมพ์ครั้งที่ 12.
กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด,2553.

ภาคผนวก

แบบสอบถามโครงการการจัดการเรียนการสอนด้านนวัตกรรมการศึกษา
โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2562

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในแบบสอบถาม พร้อมกับกรอรายละเอียดตามความเป็นจริง
แบบสอบถามมี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (โรงเรียน.....อำเภอ.....จังหวัดขอนแก่น)

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 20 ปี 21 – 30 ปี 31 - 40 ปี
 41 – 50 ปี 51 – 60 ปี 61 ปีขึ้นไป
3. สถานภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน/นักศึกษา
4. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
 ปวช./ปวส. ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ (ระบุ).....
5. สิ่งประดิษฐ์สร้างชื่อเสียงให้กับโรงเรียน ด้านเทคโนโลยี งานฝีมือแกะสลัก งานฝีมือสิ่งประดิษฐ์
 งานสร้างหุ่นยนต์ งานเชื่อม งานไม้ อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ

ลำดับที่	การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	มีการเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการ/กิจกรรม					
2	มีการประชาสัมพันธ์ให้ครู บุคลากร และนักเรียนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม					
3	มีการรายงานผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม					
4	มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร และนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม					
5	มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม					
6	โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ					
7	โครงการนี้ตรงกับความต้องการของครู บุคลากร และนักเรียน ในสถานศึกษา					

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ

ลำดับ ที่	ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงาน	ระดับความพึงพอใจ				
		มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ด้านการเรียนรู้						
1	ท่านมีใจรักในการเรียนรู้ ส่งผลทำให้ท่านมีการพัฒนาตนเองที่ดีขึ้น					
2	ท่านมองหาโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานในอนาคตได้					
3	ท่านคิดว่าการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ จะสามารถช่วยให้ท่านมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น					
4	ท่านมีความต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความสามารถของตนเองตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง					
5	มีการจัดแข่งขัน ถ่ายทอด ความรู้ ทักษะ จากการเรียนรู้ ในและนอกสถานศึกษา					
ด้านความคิดสร้างสรรค์						
1	ท่านมีความสนใจแนวทางที่สามารถปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงใช้ให้เกิดประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น					
2	ท่านมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำความคิดนั้นมาปรับใช้ในการทำงานจริงได้					
3	ท่านมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดค้นวิธีการใหม่ๆ ทุกครั้ง เมื่อได้รับมอบหมายงานที่ถนัด					
4	ท่านมักค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ ที่มีประโยชน์ เพื่อนำมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ					
5	ท่านมีความคิดเสมอว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ต้องเกิดขึ้นได้จริง เห็นผลจริงและเป็นประโยชน์ต่องานที่ทำเสมอ					
ด้านการทำงานเป็นทีม						
1	การทำงานเป็นทีมช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากกว่าการทำงานโดยลำพัง					
2	การนำทักษะ ความรู้ ความสามารถของแต่ละคนในทีมมาใช้ร่วมกันทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
3	มีการผสมผสานความคิดเห็นประสบการณ์ทำงานของแต่ละคนในทีมที่แตกต่างกัน เพื่อช่วยให้เนื้องานมีความหลากหลายและสมบูรณ์					
4	โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ร่วมกันและมีภาพรวมของการทำงานเป็นทีม					
5	มีการประชุม รับฟัง และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับงานได้เต็มที่					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ
ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลแผนงานโครงการ กองแผนและงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โทร. 0 4323 6793

การติดตามและประเมินผล

การจัดนวัตกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

คณะที่ปรึกษา

1. ดร.พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นายสิทธิกุล ภูคำวงศ์	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นางวัชรารภรณ์ ผ่องใส	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. นายพิทักษ์ชน ช่างเหลา	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
5. นางพัฒน์นาดี วิริยปิยะ	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
6. นายประสิทธิ์ อุดมธนะธีระ	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
7. นางสาวนงลักษณ์ รัตนจันทร์	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1. นายตระกูล เจริญเชื้อ	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	ประธานกรรมการ
2. นายประสิทธิ์ ทองแท้ไทย	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
3. นายฉันทชัย ชานนท์	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
4. นางจิตติรัตน์ อัครสุริย์	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
5. ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
6. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
7. นายประสิทธิ์ อุดมธนะธีระ	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
8. นายประยุทธ์ ชาญนวงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
9. นายเพชร มูลป้อม ผู้อำนวยการกองแผนและงบประมาณ		กรรมการและเลขานุการ

คณะทำงาน

1. นางสาวศิริวรรณ สุรินทะ	หัวหน้าฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผลฯ	คณะทำงาน
2. นางนวลมณี เหล่ากุนทา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะทำงาน
3. นายอภิเดช สุระมณี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะทำงาน
4. นายพงศ์พีระ ศรีบุญเรือง	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ปฏิบัติการ	คณะทำงาน
5. นางรุ่งฤทัย ดำรงชัย	ผู้ช่วยนักวิชาการคอมพิวเตอร์	คณะทำงาน

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
โทรศัพท์/โทรสาร 0-4323-6793
www.kkpao.go.th